

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI HESABLAMA PALATASI

**Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun
2018-ci il büdcəsinin icrası barədə illik hesabata
Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının**

RƏYİ

BAKI 2019

M Ü N D Ə R İ C A T

	Ümumi müddəalar	3
I Bölmə.	Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun 2018-ci il büdcəsi və onun icrası barədə ümumi məlumat	4
II Bölmə.	Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun 2018-ci il üzrə gəlirləri	7
2.1.	Azərbaycan Respublikasının payına düşən karbohidrogenlərin satışından əldə edilən xalis gəlirlər (karbohidrogenlərin nəql edilməsi üzrə məsrəflər, bank, gömrük rəsmiləşdirilməsi, müstəqil nəzarət (sörveyer), marketinq və sığorta xərcləri çıxılmaq şərti ilə, habelə Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin sərmayəçiləri, payçısı və ya tərəfdaşı olduğu layihələrdə onun sərmayəsinə və ya iştirak payına düşən gəlirlər istisna olmaqla)	9
2.2.	Karbohidrogen ehtiyatlarının işlənməsi ilə əlaqədar xarici sərmayəçilər tərəfindən ödənilən akrhesabı ödənişlər üzrə gəlirlər	14
2.3.	Neftin və qazın Azərbaycan Respublikasının ərazisi ilə ötürülməsindən əldə edilən gəlirlər	15
2.4.	Neft-qaz sazişlərinin imzalanması və ya icrası ilə bağlı sərmayəçilər tərəfindən ödənilən bonuslar ilə bağlı gəlirlər	17
2.5.	Dövlət Neft Fondunun vəsaitlərinin idarə edilməsindən gəlirlər	17
III Bölmə.	Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun 2018-ci il büdcə xərcləri	42
3.1.	Qaçqınların və məcburi köçkünlərin sosial-məişət vəziyyətinin yaxşılaşdırılması tədbirlərinin maliyyələşdirilməsi	44
3.2.	Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il dövlət büdcəsinə transfertin yuxarı həddi	44
3.3.	Samur-Abşeron suvarma sisteminin yenidən qurulması layihəsinin maliyyələşdirilməsi	46
3.4.	Bakı-Tbilisi-Qars yeni dəmir yolu layihəsinin maliyyələşdirilməsi	47
3.5.	“2007-2015-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Proqramı”nın maliyyələşdirilməsi	48
3.6.	Dövlət Neft Fondunun idarə edilməsi ilə bağlı xərclər	49
3.7.	Nəticələr və tövsiyələr	52

ÜMUMİ MÜDDƏALAR

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun büdcəsinin icrası ilə bağlı 2018-ci illik hesabatda Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının Rəyi (Rəy) “Büdcə sistemi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununun 27.7-ci maddəsinə, “Hesablama Palatası haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununun 6.0.2.-ci maddəsinə və “Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Fondunun illik gəlir və xərclər proqramının (büdcəsinin) tərtibi və icrası Qaydaları”nın (Qaydalar) 6.1.-ci bəndinə müvafiq olaraq hazırlanmışdır.

Qeyd edilməlidir ki, Qaydaların 6.1. bəndinə əsasən Neft Fondunun büdcəsinin icrası ilə bağlı illik hesabat tərtib edilərək Neft Fondunun Müşahidə Şurasına, Azərbaycan Respublikasının Hesablama Palatasına və Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim edilir. Müşahidə Şurası, Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının rəyini nəzərə almaqla, Neft Fondunun büdcəsinin icrası ilə bağlı illik hesabatda rəy verir.

Qaydaların 6.2. bəndinə əsasən Neft Fondunun büdcəsinin icrası ilə bağlı illik hesabat Maliyyə Nazirliyi ilə əlaqələndirilməklə tərtib edilir və hər növbəti ilin aprel ayının 30-dan gec olmayaraq Neft Fondunun Müşahidə Şurasının və Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının rəyləri ilə birlikdə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təsdiq olunmaq üçün təqdim edilir.

Hesablama Palatasının rəyində Dövlət Neft Fondunun gəlirlərinin yığılması və ünvanlı istifadəsinin Fondun fəaliyyətini tənzimləyən qanunvericilik aktları ilə uyğunluğu araşdırılmışdır.

Rəy Dövlət Neft Fondunun 2018-ci və 2017-ci ilin illik büdcələrinin proqnoz və icra göstəricilərinin müqayisəli təhlilindən, Fondun büdcəsinin icrası ilə bağlı 2018-ci illik hesabatdan, Hesablama Palatasına təqdim edilmiş məlumatlardan, Hesablama Palatasının müvafiq analitik məlumat bazasından, rəsmi internet səhifələrinin müvafiq məlumatlarından istifadə edilməklə və müxtəlif təhlillər aparılmaqla hazırlanmışdır. Rəy “Ümumi müddəalar”dan, Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun 2018-ci il büdcəsi və onun icrası barədə ümumi məlumat, Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun 2018-ci il üzrə gəlirləri, Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun 2018-ci il büdcə xərcləri adlı bölmələrdən və müvafiq alt-bölmələrdən, həmçinin nəticələr və ayrı-ayrı istiqamətlər üzrə Hesablama Palatasının müvafiq tövsiyələrindən ibarət olmaqla tərtib edilmişdir.

I BÖLMƏ. AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI DÖVLƏT NEFT FONDUNUN 2018-Cİ İL BÜDCƏSİ VƏ ONUN İCRASI BARƏDƏ ÜMUMİ MƏLUMAT

“Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Fondunun illik gəlir və xərclər proqramının (büdcəsinin) tərtibi və icrası Qaydaları”na əsasən, Dövlət Neft Fondunun büdcəsinin icrası Neft Fondunun büdcəsinə uyğun olaraq Neft Fonduna gəlirlərin yığılması və ünvanlı istifadəsini təmin edən icra mexanizmidir.

Dövlət Neft Fondunun 2018-ci il üçün büdcəsi Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2017-ci il 28 dekabr tarixli 1770 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmişdir. Fərmana əsasən Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun 2018-ci il büdcəsinin gəlirləri 11 559 956,2 min manat, xərcləri isə 9 730 221,8 min manat məbləğində təsdiq edilmişdir.

Bununla yanaşı, “Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il üçün dövlət büdcəsi haqqında Azərbaycan Respublikasının qanununda dəyişikliklər edilməsi barədə” 29 iyun 2018-ci il tarixli 1193 VQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə dövlət və icmal büdcə xərclərində dürüştləşdirmə aparıldığını nəzərə alaraq Neft Fondunun büdcəsində dəyişikliklər edilmişdir. Dəyişikliklərə əsasən, Dövlət Neft Fondunun gəlir və xərclərini dəqiqləşdirmək məqsədilə Fondun gəlirləri 11 559 956,2 min manatdan 15 310 823,9 min manata qədər (3 750 867,7 min manat və ya 32,5%), xərcləri isə 9 730 221,8 min manatdan 11 480 221,8 min manata qədər (1 750 000,0 min manat və ya 18,0%) artırılmışdır.

2018-ci ilin 1 yanvar tarixinə Dövlət Neft Fondunun vəsaiti 60 304,3 milyon manat və ya 35 806,5 milyon dollar təşkil etmişdir. 2018-ci il ərzində manat ifadəsilə Dövlət Neft Fondunun gəlirlərinin ümumi həcmi 17 614,1 milyon manat təşkil etməklə, büdcədə nəzərdə tutulana nisbətən (15 310,8 milyon manat) 115,0 faiz səviyyəsində icra edilmişdir. 2018-ci il ərzində Dövlət Neft Fondunun büdcə xərcləri 11 455,6 milyon manat təşkil etməklə, büdcədə nəzərdə tutulana nisbətən (11 480,2 milyon manat) 99,8 faiz səviyyəsində icra olunmuşdur. 2018-ci ilin sonuna Dövlət Neft Fondunun büdcəsində 6 158,5 milyon manat profisit yaranmışdır ki, bu da 2017-ci il ilə müqayisədə (1 122,0 milyon manat) manat ifadəsilə 5 036,5 milyon manat və yaxud 4,5 dəfə çoxdur. Beləliklə, 2018-ci il ərzində 3 622,4 milyon ABŞ dolları yığıma yönəldilmişdir. Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun 2018-ci il büdcəsinin (15,3–

11,5) 3,8 milyard manat məbləğində profsitle proqnozlaşdırıldığı halda, büdcə gəlirlərinin planlaşdırılmasının baza göstəricisi olan 1 barel xam neftin orta illik ixrac qiymətinin 55,0 ABŞ dolları nəzərdə tutulmasına baxmayaraq 2018-ci il ərzində faktiki orta çəkili satış qiymətinin 71 ABŞ dolları olması, Azəri-Çıraq-Günəşli yatağında hasilat həcmının nəzərdə tutulmuş proqnoza qarşı 4,5% artması, bununla da büdcə gəlirlərinin proqnoza nisbətən 115,0% icrası nəticəsində Fondun büdcə gəlirlərinin xərclərini üstələməsinə və nəticədə 6,2 milyard manat (3,6 milyon ABŞ dolları) həcmində proqnozlaşdırıldığından daha çox profsitin yaranmasına şərait yaratmışdır.

2018-ci ilin 1 yanvar tarixinə ABŞ dolları ifadəsilə Dövlət Neft Fondunun vəsaiti 35 806,5 milyon təşkil etmişdir. 2018-ci il ərzində Fondun gəlirlərinin ümumi həcmi 10 361,0 milyon ABŞ dolları, xərcləri 6 738,6 milyon ABŞ dolları, ABŞ dolları ilə ilin sonuna büdcə profsiti 3 622,4 milyon təşkil etmişdir. Fondun investisiya portfelinə daxil olan valyuta məzənnələrinin ABŞ dollarına qarşı dəyişməsi ilə əlaqədar Fondun 913,7 milyon ABŞ dolları məbləğində büdcədən kənar xərci yaranmışdır. Beləliklə, 2018-ci ilin 31 dekabr tarixinə Fondun aktivləri ABŞ dolları ifadəsi ilə ilin əvvəlinə nisbətən 2 708,7 milyon ABŞ dolları və yaxud 7,6 faizə qədər artaraq 38 515,2 milyon ABŞ dolları təşkil etmişdir.

2018-ci ildə gəlir və xərc hesabları üzrə vəsaitlərin hərəkəti aşağıda verilmişdir (Cədvəl 1).

Cədvəl 1. 2018-ci ildə gəlir və xərc hesabları üzrə vəsaitlərin hərəkəti

Ay və rüb	Dövr ərzində				Fərq		O cümlədən transfert	
	büdcə gəlirləri		büdcə xərcləri		mln. man.	mln. ABŞ dol.	mln. man.	mln. ABŞ dol.
	mln. man.	mln. ABŞ dol.	mln. man.	mln. ABŞ dol.				
1	4	5	6	7	8	9	10	11
1	2304,80	1309,80	519,80	305,80	1796,29	1010,64	518,00	304,70
2	1141,40	724,10	621,20	365,30	520,20	358,80	604,00	355,30
3	978,00	629,00	1203,20	707,70	-225,20	-78,70	1177,00	692,30
I rüb	4424,20	2662,90	2344,20	1378,80	2091,29	1290,74	2299,00	1352,30
4	1666,40	1004,30	809,50	476,30	856,90	528,00	773,00	454,70
5	1594,20	958,90	783,30	460,70	810,90	498,20	768,00	451,80
6	1488,80	947,00	794,60	467,40	694,20	479,60	768,00	451,70
II rüb	4749,40	2910,20	2387,40	1404,40	2362,00	1505,80	2309,00	1358,20
6 ay	9173,60	5573,10	4731,60	2783,20	4453,29	2796,54	4608,00	2710,50

7	2062,20	1205,00	1098,80	646,40	963,40	558,60	1060,00	623,60
8	1842,80	1095,30	1083,70	637,40	759,10	457,90	1060,00	623,50
9	1358,60	809,50	1091,80	642,30	266,80	167,20	1060,00	623,50
III rüb	5263,60	3109,80	3274,30	1926,10	1989,30	1183,70	3180,00	1870,60
9 ay	14437,20	8682,90	8005,90	4709,30	6442,59	3980,24	7788,00	4581,10
10	1092,64	658,10	854,90	503,00	237,74	155,10	817,00	480,60
11	1206,16	729,75	1116,73	656,83	89,43	72,92	1082,00	636,48
12	878,17	290,30	1478,07	869,47	-599,90	-579,17	1272,00	748,22
IV rüb	3176,97	1678,15	3449,70	2029,30	-272,73	-351,15	3171,00	1865,30
2018-ci il	17614,1	10361,0	11455,6	6738,60	6158,53	3622,45	10959,00	6446,40

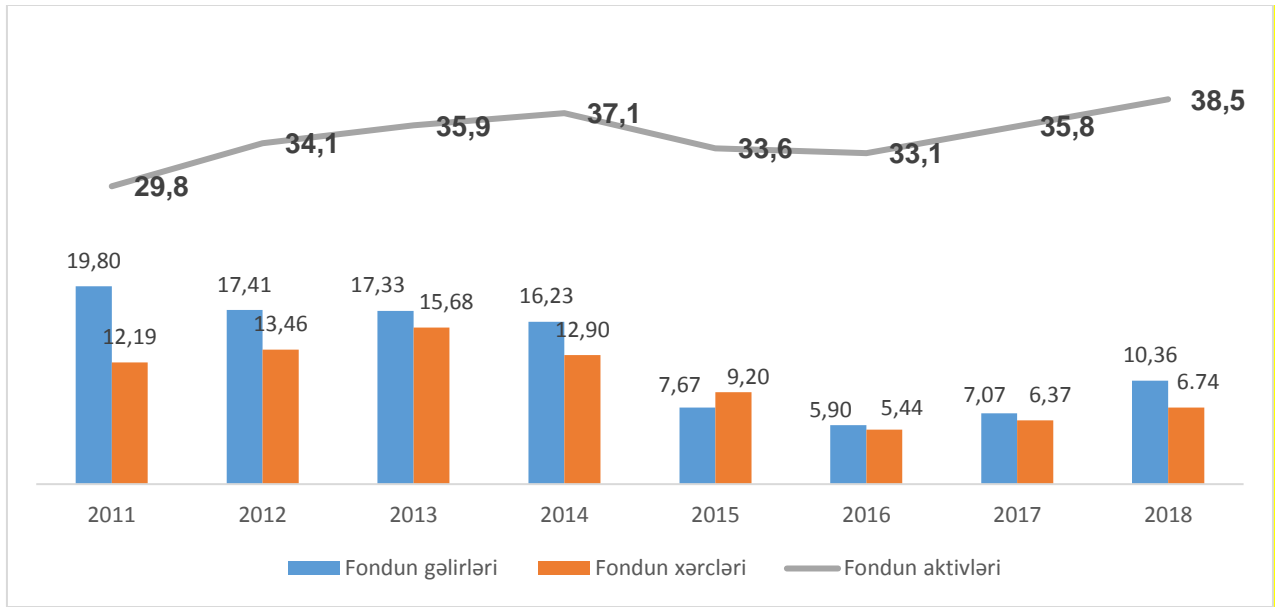
Qeyd: *Bu sütunlarda müvafiq aylar (dövrələr) üzrə (-) - aktivlərdən cəlb edilmiş vəsait, (+) aktivlərə yönəldilmiş vəsaitdir.

Cədvəldən görüldüyü kimi mart və dekabr aylarında büdcə xərcləri büdcə gəlirlərini müvafiq olaraq 78,7 mln. ABŞ dolları və 579,17 mln. ABŞ dolları məbləğində üstələmişdir. Qeyd etmək lazımdır ki, qeyd olunan fərq məbləğlərinin qarşılınması idarəetmədən əldə olunan gəlirlər hesabına cari hesablarda olan ABŞ dollarının manata konvertasiya edilməsi ilə həyata keçirilmişdir.

Qeyd etmək lazımdır ki, Fondun mövcud investisiya portfelinin strukturu makroiqtisadi sabitliyin qorunması (Dövlət büdcəsinə transfert) mühüm ümummilli layihələrin maliyyələşdirilməsi və təbii ehtiyatlardan əldə edilən gəlirlərin gələcəyə ehtiyat vəsait olaraq toplanması kimi mühüm vəzifələri özündə ehtiva etmişdir. Bütün bunlar Fondun orta və uzunmüddətdə xərcləmələrinin həcmi ilə bağlı qeyri müəyyənliklər yaradır və investisiya portfelinin nominal dəyərinin qısamüddətli dövr ərzindəki dəyişkənliyini həssas məsələyə çevirir. Bu isə öz növbəsində investisiya portfelində likvidlik məsələsini ön plana çıxarır. Fondun investisiya portfelinin əksər hissəsinin global bazarlardakı borc öhdəlikləri və pul bazarları alətlərində yerləşdirilməsinə baxmayaraq ciddi həcmdə Azərbaycan emissiyalarının qeyri likvid xarakterə malik olması da ümumi likvidliyə öz təsirini göstərməklə müşahidə edilir.

Bütün bunlar isə öz növbəsində ümumi investisiya portfelinin optimallaşdırılması istiqamətində zəruri tədbirlərin həyata keçirilməsini şərtləndirmişdir.

Dövlət Neft Fondunun gəlir, xərc və aktivlərin dinamikası aşağıdakı 1- nömrəli qrafikdə verilmişdir

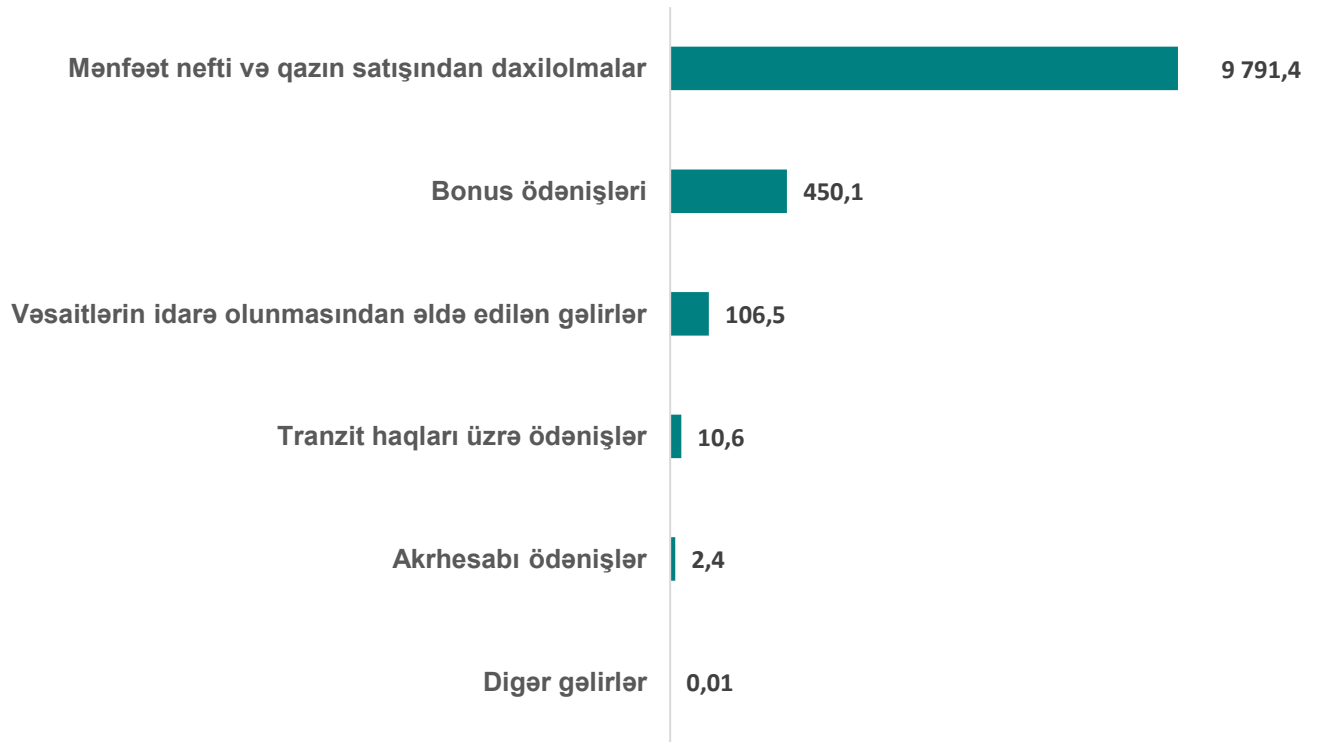

2018-ci il ərzində Dövlət Neft Fondunun investisiya portfelinə daxil olan valyutaların manata qarşı dəyişməsindən yaranan fərq üzrə büdcədənkenar xərclər 1 589,8 milyon manat, qızılın qiymətinin dəyişməsindən yaranan fərq üzrə büdcədənkenar gəlirlər manat ifadəsində 32,5 milyon manat təşkil etmişdir. Bununla yanaşı, Fondun baza valyutasını təşkil edən ABŞ dolları ifadəsilə Fondun büdcədənkenar xərcləri 913,7 milyon ABŞ dolları təşkil etmişdir.

II BÖLMƏ. AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI DÖVLƏT NEFT FONDUNUN 2018-Cİ İL ÜZRƏ GƏLİRLƏRİ

2018-ci ildə Dövlət Neft Fondunun gəlirlərinin formalaşma mənbələrini Azərbaycan Respublikasının payına düşən karbohidrogenlərin satışından əldə edilmiş gəlirlər, akrhesabı ödənişlər, neftin və qazın Azərbaycan Respublikasının ərazisi ilə ötürülməsindən əldə edilən gəlirlər (tranzit haqqı), bonus ödənişləri və Fondun vəsaitlərinin idarə edilməsindən əldə edilən gəlirlər təşkil etmişdir. Gəlirlərin böyük hissəsini və yaxud 94,5 faizini mənfəət neftinin və qazın satışı ilə bağlı gəlirlər, 4,3 faizini bonuslar, 1,02 faizini vəsaitlərin idarə edilməsi ilə bağlı gəlirlər, təşkil etmişdir. Transzit haqları, akrhesabı ödənişlər və digər gəlirlər Fondun ümumi gəlirlərinin 0,2 faizini təşkil etmişdir.

Qrafik 2. 2018-ci ildə ARDNF-nin gəlirləri (milyon ABŞ dolları ilə)

2018-ci il üzrə Dövlət Neft Fondunun gəlirləri və onların 2017-ci il üzrə göstəriciləri ilə müqayisəsi aşağıdakı cədvəl 2-də verilmişdir.

**Cədvəl 2. 2017-2018-ci illərdə Dövlət Neft Fondunun gəlirlərin müqayisəli təsviri
(min manatla)**

№	Gəlir istiqamətləri	2017-ci il icra	2018-ci il				2017-ci ilə müqayisə	
			Proqnoz	İcra	Fərq	Faiz	Fərq	Faiz
1.	Cəmi, o cümlədən	12 137 503.3	15 310 823.9	17,614,128.0	2,303,304.1	115.0%	5 476 624.7	145.1%
1.1.	Mənfəət neftinin və qazın satışından daxilolmalar	11 029 988.9	13 307 411.0	16 645 569.3	3 338 158.3	125.1%	5 615 580.4	150.9%
1.2.	Akrhesabı ödənişlər	3 605.5	4 080.0	4 146.3	66.3	101.6%	540.8	115.0%
1.3.	Tranzit gəlirləri	17 914.9	17 370.0	18 103.1	733.1	104.2%	188.2	101.1%
1.4.	Bonus ödənişləri	2 407.6	765 228.1	765 228.1	0.0	100.0%	762 820.5	31783.9%
1.5.	Digər və sair daxilolmalar			20.0				
1.6.	Fondun vəsaitinin idarə olunmasından əldə olunan gəlirlər	1 083 586.4	1 216 734.8	181 061.2	-1 035 673.6	14.9%	-902 525.2	16.7%

2.1. Azərbaycan Respublikasının payına düşən karbohidrogenlərin satışından əldə edilən xalis gəlirlər

2018-ci ildə Azərbaycan Respublikasının payına düşən karbohidrogenlərin satışından əldə edilən xalis gəlirlər (karbohidrogenlərin nəql edilməsi üzrə məsrəflər, bank, gömrük rəsmiləşdirilməsi, müstəqil nəzarət (sörveyer), marketing və sığorta xərcləri çıxılmaq şərti ilə, habelə Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin sərmayəçiləri, payçısı və ya tərəfdaşı olduğu layihələrdə onun sərmayəsinə və ya iştirak payına düşən gəlirlər istisna olmaqla) 16 645 569,3 min manat və yaxud 9 791 421,9 min ABŞ dolları təşkil etmişdir ki, bu da Dövlət Neft Fondunun 2018-ci ilin təsdiq edilmiş büdcə göstəricisinə nisbətən 3 338 158,3 min manat və yaxud 25,1 faiz çox, 2017-ci ilin icrasına nisbətən 5 615 580,4 min manat və yaxud 50,9 faiz çoxdur. Hesabat ilində Azəri-Çıraq-Günəşli yatağında hasilatın həcmi 213,51 milyon barrel təşkil etməklə, proqnoza (204,4 milyon barrel) nisbətən 4,5 faiz artıq olmuşdur. Dəyər ifadəsilə Azəri-Çıraq-Günəşli yatağından hasil edilmiş mənfəət neftinin satışından 9 474 941,8 min

ABŞ dolları vəsait daxil olmuşdur ki, bu da büdcədə nəzərdə tutulmuş vəsaitə qarşı 26,2 faiz artıq təşkil etmişdir.

Neft Fondun 2018-ci ilin büdcəsində xam neftin ixrac qiyməti 55 ABŞ dolları proqnozlaşdırıldığı halda il ərzində bir barelin ortaçəkili satış qiyməti 71 ABŞ dolları təşkil etmişdir.

Fondun 2018-ci il üzrə büdcəsinin yuxarıda qeyd edilən gəlir maddəsi yenidən hesablanarkən 2018-ci ilin yanvar-may ayları üzrə faktiki daxilolmaları, habelə iyun-dekabr ayları üzrə proqnoz gəlirlər əsas kimi götürülmüşdür. Belə ki, 2018-ci ilin yanvar-may ayları üzrə Fondun bütün yataqlar üzrə karbohidrogenlərin satışından faktiki daxilolmaları 3807,0 milyon ABŞ dolları, o cümlədən Azəri-Çıraq-Günəşli yatağı (AÇQ) üzrə 3786,0 milyon ABŞ dolları, digər yataqlar üzrə 21,0 milyon ABŞ dolları təşkil etmişdir. 2018-ci ilin yanvar-may ayları üzrə xam neftin ortaçəkili satış qiyməti 67,3 ABŞ dolları təşkil etmişdir. Proqnozlaşdırılan iyun-dekabr ayları üzrə xam neftin 1 barel üçün qiyməti 55 ABŞ dolları səviyyəsində götürülmüşdür.

Beləliklə, 2018-ci ildə mənfəət nefti və qazın satışından yataqlar üzrə cəmi gəlirlər 7827,83 milyon ABŞ dolları və ya 13307,41 milyon manat proqnozlaşdırılmışdır, o cümlədən yataqlar üzrə:

- Azəri-Çıraq-Günəşli yatağı üzrə - 7507,95 milyon ABŞ dolları;
- Şahdəniz yatağı üzrə (2018-ci ilin iyun-dekabr ayları üzrə) - 283,90 milyon ABŞ dolları;
- Digər yataqlar üzrə – 35,98 milyon ABŞ dolları.

2018-ci il üzrə Fondun yataqlar üzrə faktiki hasilat və daxilolma məlumatlarının proqnoz məlumatları ilə müqayisəsi aşağıda 3-nömrəli cədvəldə verilmişdir.

Yataqların adları	Təsviri	İllik hasilat		Fərq	%-lə	Daxilolma (min ABŞ dolları)		Fərq	%-lə
		Proqnoz	Faktiki			Proqnoz	Faktiki		
AÇG	Mln. bbl	204,40	213,51	-9,1	104	7 507 950,0	9 474 941,8	1 966 991,8	126,2
Şah Dəniz-qaz	Mlrd. kub metr	11,30	11,30	0,0	100	283 900,0	245 391,56	-38 508,4	86,4
Şah Dəniz-kondensat	Mln. bbl	21,80	20,30	1,5	93				
Bahar-neft	Mln. bbl	0,39	0,30	0,1	77	717,0	1 247,63	530,6	174,0

Bahar-qaz	Mln.kub metr	233,00	192,00	41,0	82				
Balaxanı	Mln. bbl	1,78	1,72	0,1	97	9 790,0	20 000,00	10 210,0	204,3
Ziğ-Hövsan Abşeron	Mln. bbl	0,55	0,52	0,0	95	2 399,0	4 965,00	2 566,0	207,0
Binəqədi	Mln. bbl	0,97	1,00	0,0	103	7 588,0	14 630,00	7 042,0	192,8
Mişovdağ və Kələməddin	Mln. bbl	0,71	0,70	0,0	98	2 908,6			-
Neftçala və Xıllı	Mln. bbl	0,23	0,20	0,0	87	1 134,0	2 214,99	1 081,0	195,3
Kürovdağ	Mln. bbl	1,02	1,00	0,0	98	5 701,5	7 376,57	1 675,1	129,4
Aran	Mln. bbl	0,12	0,10	0,0	84	8,8	264,44	255,6	2993,1
Kürsəngi və Qarabağlı	Mln. bbl	1,12	0,70	0,4	63	1 084,0	6 693,89	5 609,9	617,5
Suraxanı	Mln. bbl	1,19	1,14	0,1	96	4 650,0	13 696,00	9 046,0	294,5
Cəmi						7 827 830,9	9 791 421,9	1 966 499,6	

Yataqlar üzrə hasilatın təhlili göstərir ki, yalnız 2 yataq üzrə illik hasilat proqnozu yerinə yetirilmişdir. Bunlar Azəri-Çıraq-Günəşli yatağı (104%) və Binəqədi yataqlar blokudur (103%). Şah Dəniz yatağında isə qaz hasilatı 100% yerinə yetirilsə də kondensat istehsalı 93% təşkil etmişdir. Qalan yataqlara gəldikdə isə Bahar yatağı üzrə proqnoza qarşı xam neft hasilatı 77%, təbii qaz hasilatı 82%, Balaxanı neft yataqları bloku üzrə 96%, Ziğ və Hövsan neft yataqları bloku üzrə 92%, Mişovdağ və Kələməddin yatağı üzrə 98%, Neftçala və Xıllı neft yataqları bloku üzrə 87%, Kürovdağ neft yatağı üzrə 98%, Aran neft yataqları bloku üzrə 84%, Kürsəngi-Qarabağlı yatağı üzrə 63%, Suraxanı neft yatağı üzrə isə 92% olmuşdur.

2018-ci il ərzində yataqlar üzrə faktiki daxilolmaların təhlili zamanı məlum olmuşdur ki, Mişovdağ və Kələməddin yatağı üzrə 2908,6 min manat proqnoza qarşı ümumiyyətlə daxilolma olmamış, Şahdəniz yatağı üzrə 283900,0 min manat proqnoza qarşı 245391,56 min manat (38508,4 min manat az), yaxud 86,4% daxilolma olmuşdur.

Ümumilikdə isə hasilatın və xam neftin satış qiymətinin proqnoza nisbətən yuxarı olması Mişovdağ Kələməddin yatağı istisna olmaqla bütün yataqlar üzrə çıxarılan xam neftin, habelə Şahdəniz yatağından çıxarılan kondensat qazının satışından daxilolmaların büdcədə nəzərdə tutulanla (7 824 922,3 min manat) müqayisədə 125,1 faiz səviyyəsində icrasına şərait yaratmışdır.

2018-ci ildə Azəri-Çıraq Günəşli yatağı üzrə hasilatın həcmi Fondun büdcəsində nəzərdə tutulmuş 204,4 milyon barrel həcmində proqnoza qarşı 213,5 milyon barrel və yaxud 104,4

faiz səviyyəsində təşkil etmişdir. Dəyər ifadəsilə Azəri-Çıraq-Günəşli yatağından hasil edilmiş mənfəət neftinin satışından 9 474 941,8 min ABŞ dolları vəsait daxil olmuşdur ki, bu da büdcədə nəzərdə tutulmuş vəsaitə qarşı 26,2 faiz artıq təşkil etmişdir.

Şahdəniz yatağı üzrə təbii qaz hasilatının həcmi proqnozda nəzərdə tutulmuş (11.3 milyon barrel) səviyyədə olmuşdur. Şahdəniz yatağından Kondensat qazı üzrə icra 21,8 milyon barrel təşkil etmiş, kondensat qazının satışından 245391,6 min ABŞ dolları məbləğində vəsait daxil olmuşdur. Eyni zamanda hasil olunan təbii qaz satışından Fonda vəsait daxil olmamışdır. Belə ki, 2016-cı ilin may ayından etibarən Dövlət Neft Şirkəti tərəfindən “Şahdəniz” Faza 1 layihəsi çərçivəsində SOCAR (Azərbaycan dövləti) və alıcılar arasında qazın alqı satqısı üzrə bağlanmış sazişlər çərçivəsində müvafiq illik qaz həcmlərinin artıq həcmdə SOCAR tərəfindən alışı səbəbindən həmin artıq həcmərin almasına yönəldilmiş ümumilikdə 650,55 milyon ABŞ dolları, o cümlədən 2016-cı ildə 135,3 milyon ABŞ dolları, 2017-ci ildə 227,2 milyon ABŞ dolları, 2018-ci ildə 288,4 milyon ABŞ dolları məbləğində vəsait Fonda daxil edilməyib.

Bahar yatağından neft hasilatının həcmi 0,39 mln barrel proqnoza qarşı 0,3 mln. barrel səviyyədə icra edilmişdir (77%). Bahar yatağından qaz hasilatının həcmi isə 233,0 mln. kub metr proqnoza qarşı 192,0 Mln. Kub metr (82%) icra edilmişdir. Bahar yataqlarından karbohidrogenlərin satışından 1247,6 min ABŞ dolları daxil olmuşdur ki, bu da proqnoza (717,0 min ABŞ dolları) qarşı 74,0 faiz çox olmuşdur.

Balaxanı neft yataqları bloku üzrə faktiki hasilat 1,7 mln. barrel təşkil etmişdir ki, bu da proqnoza (1,78 mln barrel) nisbətən 96 faiz təşkil edir. Bu yataqlar üzrə Neft Fonduna 20,0 mln. ABŞ dolları məbləğində vəsait daxil olmuşdur ki, bu da büdcədə nəzərdə tutulmuş 9,79 milyon ABŞ dolları məbləğində vəsaitə qarşı 104.3 faiz çoxdur.

Zığ-Hövsan neft yataqları bloku üzrə faktiki illik hasilat 0,55 milyon barrel proqnoza qarşı 0,5 milyon barrel (92%) təşkil etmiş, bu yataqlar üzrə daxilolmalar 4965,0 min ABŞ dolları və yaxud nəzərdə tutulmuş proqnozdan 107,0 faiz daha çox olmuşdur.

Binəqədi neft yataqları bloku üzrə faktiki hasilat 0.97 milyon barrele qarşı 1,0 mln. barrel təşkil etmişdir(103%). Bu yataqlar üzrə daxilolmalar 7,59 milyon ABŞ dolları proqnoza qarşı 14,6 mln. ABŞ dolları və yaxud 92,8 faiz daha çox olmuşdur.

Mişovdağ və Kələməddin yatağında 2018-ci il üzrə hasilat proqnozda nəzərdə tutulmuş 0,71 milyon barrel səviyyəsinə qarşı 0.7 milyon barel təşkil etmişdir (98%). Buna baxmayaraq bu yataq üzrə Neft Fonduna vəsait daxil olmamışdır. Belə ki, 2009-cu ilin illik vergi hesablanmasına əsasən Mişovdağ və Kələməddin yatağının operatoru olan Karasu şirkətinin vergi öhdəliyi yaranmış, lakin buna baxmayaraq Karasu əməliyyat şirkəti dövlətin payına düşən mənfəəti Fonda ödədiyi üçün vergi borcunun bağlanması üçün ilin sonuna kifayət qədər vəsaiti qalmamışdır. 2009-cu ildən etibarən dövlətin payına düşən mənfəət layihə üzrə yaranan vergi öhdəliklərinin ödənilməsinə kifayət etmədiyi üçün, Fonda ödənişlər edilməmişdir.

Neftçala və Xıllı neft yataqları bloku üzrə illik hasilatın həcmi proqnozda nəzərdə tutulan 0,23 milyon barrele qarşı 0.20 milyon barrel səviyyəsində (87%) olmuş, bu yataqlar üzrə faktiki daxilolmalar 2 214,99 min ABŞ dolları və yaxud proqnozda nəzərdə tutulana (1134,0 min ABŞ dolları) qarşı 95.3 faiz daha çox olmuşdur.

Kürovdağ neft yatağı üzrə illik hasilat 1,02 milyon barrel proqnoza qarşı 1,0 milyon barrel (98%) səviyyəsində olmuşdur. Bu yataq üzrə daxilolmalar 7 376,57 min ABŞ dolları və yaxud proqnozda nəzərdə tutulana (5,701,5 min ABŞ dolları) qarşı 29,4 faiz çox olmuşdur.

Aran (Muradxanlı, Cəfərli, Zərdab) yataqlar bloku üzrə hasilatın illik həcmi 0,12 milyon barrel proqnoza qarşı 0,1 milyon barrel (84%) təşkil etmiş, bu yataqlar üzrə daxilolmalar 8,8 min ABŞ dolları məbləğində proqnoza qarşı 264,44 min ABŞ dolları təşkil etmişdir (təqribən 30 dəfə artıq).

Kürsəngi-Qarabağlı yatağı üzrə faktiki illik hasilat proqnozda nəzərdə tutulan 1,12 milyon barrele qarşı 0,7 milyon barrel səviyyəsində (63%) icra edilmiş, bu yataq üzrə faktiki daxilolmalar 6693,89 min ABŞ dolları təşkil etməklə, büdcədə nəzərdə tutulana (1084,0 min ABŞ dolları) qarşı təqribən 6 dəfə çox olmuşdur.

Suraxanı neft yatağı üzrə faktiki illik hasilat proqnozda nəzərdə tutulan 1.19 milyon barrele qarşı 1,1 milyon barrel (92%) səviyyəsində icra edilmişdir ki, bu yataq üzrə faktiki daxilolmalar 13696,0 min ABŞ dolları və yaxud proqnozda nəzərdə tutulana (4650,0 min ABŞ dolları) qarşı 194,5 faiz daha çox olmuşdur.

Yuxarıda qeyd edilənlərdən göründüyü kimi, bir sıra yataqlar üzrə hasilat proqnozu yerinə yetirilmədiyi halda, faktiki daxilolmalar proqnozu üstələmişdir ki, bu da il ərzində xam neftin orta çəkili qiymətinin nəzərdə tutulmuş proqnoz göstəricidən xeyli yüksək olması ilə izah edilə bilər.

Bundan əlavə, Kürsəngi-Qarabağlı neft yatağı üzrə illik hasilatın proqnoza qarşı 63% icra olunmasına baxmayaraq daxilolmaların proqnozdan 6,2 dəfə, Aran (Muradxanlı, Cəfərli, Zərdab) yataqlar bloku üzrə isə illik hasilatın proqnoza qarşı 84% icra olunmasına baxmayaraq daxilolmaların proqnozdan təqribən 30 dəfə artıq olması həmin yataqların operatorları olan əməliyyat şirkətləri ilə əlaqələndirilmənin gücləndirilməsinə zərurət yarandığını deməyə əsas yaratmışdır.

Ümumilikdə yuxarıda qeyd olunanları nəzərə alaraq Fondun büdcəsinin gəlirlər hissəsində mənfəət neftinin və qazın satışından daxilolmalar qiymət artımı nəticəsində (büdcədə nəzərdə tutulan qiymətlə müqayisədə) 125% icra olunmasına baxmayaraq, qeyd olunan mənbə üzrə ayrı-ayrı yataqlarda nəzərdə tutulmuş hasilat həcminin tam icra edilməməsi, hasilatın icra edilməsi lakin əldə olunan vəsaitin Dövlət Neft Fonduna daxil olmaması (xüsusilə Sahdəniz yatağı üzrə qaz hasilatının 2018-ci il üzrə 288,4 mln ABŞ dolları ümumilikdə 650,5 mln ABŞ dolları) büdcə-maliyyə intizamının pozulması ilə yanaşı qeyd olunan məbləğ həcmində vəsaitin Fondun idarəetməsindən kənar qalması ilə şərtlənməsini, habelə qeyd olunan məbləğin ilbəil artımını nəzərə alaraq məsələnin qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada müvafiq hüquqi-normativ sənədlərin tələblərinə uyğun tənzimlənməsinin aktuallığını bildiririk.

2.2. Karbohidrogen ehtiyatlarının işlənməsi ilə əlaqədar xarici sərmayəçilər tərəfindən ödənilən akrhesabı ödənişlər üzrə gəlirlər

2018-ci ildə karbohidrogen ehtiyatlarının işlənməsi ilə əlaqədar xarici sərmayəçilər tərəfindən köçürülən akrhesabı ödənişlər Dövlət Neft Fondunun büdcəsinin digər gəlir maddəsini təşkil etmişdir. Bu gəlir maddəsi Beynəlxalq Əməliyyat Şirkətinin yeni proqnozu dəqiqləşdirilərək, 3612,0 min manatdan 4080,0 min manata qədər artırılmışdır. Akrhesabı ödənişlər hesablanarkən Abşeron yarımadası ətrafında dayazsulu sahə üzrə hasilatın pay bölgüsü sazişi üzrə 2018-ci ilin aprel ayında Neft Fonduna daxil olmuş 0,3 mln. ABŞ dolları məbləğində vəsait, habelə Şəfəq-Asiman yatağı üzrə HSPS çərçivəsində daxil olacaq 2,1 mln. ABŞ dolları məbləğində vəsait nəzərdə tutulmuşdur.

Hesabat ilində Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda Şəfəq-Asiman dəniz blokunun kəşfiyyatı, işlənməsi və hasilatın pay bölgüsü haqqında Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti ilə BP eksploreyşn (Azərbaycan) limited və ARDNŞ-nin ortağ neft şirkəti arasındakı sazişə uyğun olaraq, habelə Abşeron yarımadası ətrafında dayazsulu sahə üzrə hasilatın pay bölgüsü sazişi üzrə ümumilikdə 4 146,3 min manat və ya 2 439,0 min ABŞ dolları məbləğində akrhesabı ödənişlər köçürülmüşdür ki, bu gəlirlər dollar ifadəsi ilə 2018-ci il üçün təsdiq edilən rəqəm ilə müqayisədə 100 faiz səviyyəsində, 2017-ci ilin icrası ilə müqayisədə 14,3 faiz çox icra olunmuşdur.

Akrhesabı ödəniş Dövlət Neft Şirkəti ilə BP eksploreyşn (Azərbaycan) limited və ARDNŞ-nin ortağ neft şirkəti arasında sazişin 28-ci maddəsinə əsasən ödənilib ki, bu maddəyə əsasən kəşfiyyat dövrü, habelə Əlavə kəşfiyyat dövrü ərzində Digər podratçı tərəflər Kontrakt sahəsinin hər kvadrat kilometri üçün iki min (2000) Dollar məbləğində illik akrhesabı haqq ödəyirlər. Kontrakt sahəsinin ərazisi təxminən min əlli doqquz (1059) kvadrat kilometrdir ki, akrhesabı ödənişin məbləği 2118,0 min ABŞ dolları təşkil etmişdir ($\$2000 \cdot 1059 \text{ km}^2 = \$ 2.118.000$). Eyni zamanda, Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda Abşeron yarımadası ətrafında dayazsulu sahənin kəşfiyyatı, işlənməsi və hasilatın pay bölgüsü haqqında sazişə əsasən 642,0 min ABŞ dolları məbləğində akrhesabı vəsaitin ödənilməsi nəzərdə tutulub (Kontrakt sahəsinin ərazisi təxminən 321 kv/km^2 -dir, kəşfiyyat dövrü üçün illik akrhesabı ödənişi 642,0 min ABŞ dollardır). ($\$2000 \cdot 321 \text{ km}^2 = \$ 642 000$). Kəşfiyyat dövrünün başlanması 2017 ilin noyabr ayı olduğunu nəzərə alaraq, 2018-ci ildə edilən akrhesabı ödənişi - 321,0 min ABŞ dolları təşkil etmişdir. ($(\$2000 \cdot 321 \text{ km}^2) / 2 = \$ 321 000$) (yarım il üzrə Noyabr 2017- aprel 2018).

2.3. Neftin və qazın Azərbaycan Respublikasının ərazisi ilə ötürülməsindən əldə edilən gəlirlər

2018-ci il üzrə neftin və qazın Azərbaycan Respublikasının ərazisi ilə ötürülməsindən əldə edilən gəlirlər maddəsi 10,2 milyon ABŞ dolları olması proqnozlaşdırılmışdır ki, tranzit gəlirləri ilə bağlı gəlir maddəsi bu proqnoza, habelə manatın ABŞ dollarına qarşı yeni məzənnəsinə (1,70) uyğun dəqiqləşdirilərək, **16 340,0** min manatdan **17 370,0** min manata qədər artırılmışdır.

2018-ci ildə Neftin və qazın Azərbaycan Respublikasının ərazisi ilə ötürülməsindən əldə edilən gəlirlər (tranzit haqqı) 10 648,765 min ABŞ dolları və yaxud 18 103,1 min manat təşkil etmişdir. Bu gəlir maddəsi büdcədə nəzərdə tutulana (17370 min manat) nisbətən 733,1 min

manat və ya 4,2 faiz artıq icra olunmuş, habelə 2017-ci ilə nisbətən (17914,9 min manat) bu gəlir maddəsinin icrasında 188,2 min manat və yaxud 0,1 milyon ABŞ dolları məbləğində artım qeydə alınmışdır.

2018-ci il ərzində Qərb İxrac Boru Kəmərinin (QİBK) Azərbaycan ərazisindən keçən hissənin vasitəsi ilə ümumilikdə 27.9 mln. barrel həcmində neft ötürülmüşdür. 2018-ci ilin birinci yarımilliyində QİBK-nin Azərbaycan hissəsi üzrə tarif 0.38 ABŞ dolları olub, lakin iyun ayında inflasiya tənzimlənməsi nəticəsində tarif 0.39 ABŞ dolları təyin edilmişdir. 2017-ci illə müqayisədə bu bənd üzrə daxil olan məbləğin kəskin artımı və ya azalması müşahidə olunmayıb.

Azərbaycanın ərazisindən hazırda 4 ixrac boru kəməri keçir ki, bunlardan yalnız QİBK üzrə Fonda vəsaitlər daxil olur. QİBK-in Azərbaycandan keçən hissəsi dövlətin balansında olduğu üçün, nəql olunmasına görə ödənilən tarif Fonda ödənilir.

Bildiyiniz kimi, Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti (SOCAR) BTC layihəsində iştirak etmək məqsədi ilə "AzBTC Co." törəmə şirkətini yaratmışdır. Bu şirkət layihənin iştirakçıları olan neft şirkətlərinin konsorsiumu tərəfindən yaradılmış "BTC Company" şirkətində 25%-lik paya malikdir. "AzBTC Co." şirkəti daxil olmaqla, layihənin bütün iştirakçıları layihənin dəyərinin 30%-lik hissəsini öz vəsaitləri hesabına, qalan 70%-lik hissəsini isə beynəlxalq maliyyə institutlarından, ixrac kredit agentliklərindən və kommersiya banklarından cəlb edilmiş kredit vəsaitləri hesabına maliyyələşdirirlər. Azərbaycan dövləti adından Azərbaycan "BTC Co." şirkətindəki 80%-lik payın təmsilçisi kimi Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi (İN) çıxış edib. Bu payın maliyyələşdirilməsi Dövlət Neft Fondu tərəfindən həyata keçirilmişdir. 20%-lik pay isə SOCAR tərəfindən maliyyələşdirilib. BTC layihəsində Azərbaycan Respublikasının iştirakının təmin edilməsi ilə bağlı öhdəliklərin yerinə yetirilməsi, o cümlədən ölkənin iştirak payının maliyyələşdirilməsi ilə bağlı məsələlər "Bakı-Tbilisi-Ceyhan Əsas İxrac Boru Kəməri layihəsində Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin iştirak payının maliyyələşdirilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 30 iyul 2002-ci il tarixli Fərmanı ilə tənzimlənir. 2002-2006 illər ərzində Dövlət Neft Fondu tərəfindən layihənin maliyyələşdirilməsi həyata keçirilmişdir. 2008-ci ildən etibarən Dövlət Neft Fonduna həmin layihə üzrə dividendlər daxil olmağa başladılar. Nəticədə, Dövlət Neft Fondu tərəfindən layihəyə qoyulan investisiyaların qeri qaytarılması tam təmin edildiyinə görə Azərbaycan Respublikası

Prezidentinin 22 iyul 2011-ci il tarixli 476 nömrəli Fərmanı ilə Fondun fəaliyyətini tənzimləyən hüquqi sənədlərdə edilmiş dəyişikliklərə əsasən Azərbaycan "BTC Co." şirkətindəki 80%-lik payın hüquqi sahibliyi SOCAR-a keçmişdir.

Bakı-Tbilisi-Ceyhan Əsas İxrac Boru Kəməri (BTC) və Cənubi Qafqaz Boru Kəməri (CQBK) "Azəri-Çıraq-Günəşli" və "Şah-Dəniz" layihələrin tərkib hissələridir, və buna görə də həmin boru kəmərlərin istifadəsindən nəql tarifi "Azəri-Çıraq-Günəşli" və "Şah-Dəniz" layihələrin sərmayəçilərinə ödənilir.

2.4. Neft-qaz sazişlərinin imzalanması və ya icrası ilə bağlı sərmayəçilər tərəfindən ödənilən bonuslar ilə bağlı gəlirlər

Neft-qaz sazişlərinin imzalanması və ya icrası ilə bağlı sərmayəçilər tərəfindən ödənilən bonuslar ilə bağlı gəlir maddəsi faktiki daxilolma məzənnəsinə uyğun olaraq 774172,0 min manatdan 765228,1 min manata qədər azaldılmışdır. 14 sentyabr 2017-ci il tarixli "Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda Azəri, Çıraq və Günəşli yatağının dərinlikdə yerləşən hissəsinin birgə işlənməsi və hasilatın pay bölgüsü haqqında Saziş" in ("AÇG HPBS") 29.2-ci maddəsinə əsasən 2018-2025-ci illər ərzində ümumilikdə 3,6 mlrd. ABŞ dolları ödənilməsi nəzərdə tutulur ki, Bonus Məbləğinin 1-ci hissəsi olan 450 milyon ABŞ dolları məbləğində vəsait Neft Fonduna 2018-ci ilin 30 yanvar tarixində daxil olmuşdur.

Hesabat ilində Dövlət Neft Fonduna 765 228,1 min manat və yaxud yaxud 450 107,7 min ABŞ dolları məbləğində **bonus ödənişləri** daxil olmuş və bu gəlir maddəsi büdcədə nəzərdə tutulana nisbətən (765,2 milyon manat) 100 faiz icra olunmuşdur. 2017-ci ilə nisbətən bu gəlir maddəsi üzrə daxilolmalar 762 820,5 min manat, ABŞ dolları ifadəsilə isə (1,4 milyon ABŞ dolları) 448,7 milyon ABŞ dolları çox olmuşdur.

2.5. Dövlət Neft Fondunun vəsaitlərinin idarə edilməsindən gəlirlər

2018-ci ildə Dövlət Neft Fondunun vəsaitlərinin idarə edilməsindən 106,5 milyon ABŞ dolları və yaxud 181,1 milyon manat məbləğində gəlir əldə edilmişdir ki, bu da büdcədə nəzərdə tutulan gəlirlərə nisbətən 1 035,6 milyon manat və yaxud 85,1 faiz azdır. Fondun investisiya portfelinin orta illik gəlirlilik göstəricisi isə 0,35 faiz təşkil etmişdir ki, bu da büdcədə nəzərdə tutulmuş gəlirlilik göstəricisi ilə müqayisədə (1,96%) 1,61 faiz çox, 2017-ci il ilə

müqayisədə 1,53% azdır. **2017-ci ilə nisbətən gəlirliliyin aşağı olmasının əsas səbəbi kimi səhm bazarlarında mənfi gəlirliliyin qeydə alınmasıdır.**

2018-ci il üzrə ARDNF-in investisiya portfelinin aktivlər üzrə gəlirliliyi aşağıdakı cədvəldə verilmişdir.

Cədvəl 3. 2018-ci il üzrə ARDNF-in investisiya portfelinin aktivlər üzrə gəlirliliyi

Alt Portfellər	Fərdi gəlirlilik *	Portfeldə çəkisi	Ümumi gəlirlilikdə pay **
Borc öhdəlikləri və pul bazarları	0.89%	76.1%	0.68%
Səhmlər	-6.57%	12.9%	-0.87%
Daşınmaz əmlak	9.90%	5.6%	0.54%
Qızıl ***	-	5.4%	-
Ümumi investisiya portfeli	0.35%	-	-

Fondun 2018-ci il üzrə qəbul edilmiş İntestisiya Siyasətinə əsasən investisiya portfelinin minimum 60 faizi borc öhdəlikləri və pul bazarları alətlərindən, 25 faizə qədər səhmlərdən, 10 faizə qədər daşınmaz əmlakdan və 5 faizə qədər isə qızıl alt portfellərindən ibarət olmuşdur.

2018 və 2017-ci illərin sonuna Fondun investisiya portfelinin bölgüsü:

İntestisiya portfelinin aktivlər üzrə bölgüsü (faiz ilə)	31.12.2018	Faizlə	
		2018-ci il üçün hədəf portfeli	31.12.2017
Borc öhdəlikləri və pul bazarları	76,48	min. 60,0	76,29
Səhmlər	12,84	maks. 25,0	14,90
Daşınmaz Əmlak	5,25	maks. 10,0	5,30
Qızıl	5,43	maks. 5% (yuxarı uzaqlaşma intervalı 3% olmaqla)	3,51
Cəmi	100,0		100,0

İntestisiya portfelinin aktivlər üzrə bölgüsü	ABŞ dolları ilə	
	31.12.2018	31.12.2017
Borc öhdəlikləri və pul bazarları	29,455,372,582	27,310,260,538
Səhmlər	4,945,867,451	5,335,313,655
Daşınmaz Əmlak	2,020,380,224	1,897,199,063
Qızıl*	2,093,086,068	1,257,109,709
Cəmi investisiya portfeli	38,514,706,325	35,799,882,965

* 2018-ci il ərzində əlavə olaraq 20 778.4 kq (668 040.7 troya unsiyası) qızıl alınmışdır ki, nəticədə ARDNF-nin investisiya portfelinə daxil olan qızılın ümumi miqdarı 2018-ci ilin sonuna 50 953.3 kq (1 638 186.3 troya unsiyası) və yaxud 2 093.1 milyon ABŞ dolları təşkil etmişdir.

Fondun investisiya portfelinin lokal valyutada gəlirliliyi 0.35% təşkil etmişdir ki, sözügedən göstəricidə ən böyük pay (aktiv növünün ümumi investisiya portfelindəki çəkisi nəzərə alınmaqla) borc öhdəlikləri və pul bazarları altportfelinin olmuşdur (0.68%). Gəlirliliyə növbəti böyük töhfə isə daşınmaz əmlak altportfeli tərəfindən verilmişdir (0.54%). Bununla belə səhm altportfelində ümumilikdə mənfi gəlirlilik (baxmayaraq ki, səhmlərə investisiya qoyan pay fondları müsbət fərdi gəlirliliyə sahib olmuşdur) qeydə alınmaqla ümumi gəlirlilikdə mənfi pay müşahidə edilmişdir (-0.87%).

2017 ə 2018-ci illərdə Dövlət Neft Fondunun aktivlər və investisiya portfeli üzrə gəlirlilik göstəriciləri aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

ABŞ dolları

	2018 faktiki	2018 proqnoz	2017 faktiki
Aktivlər üzrə	0.34%	1.96%	1.88%
İnvestisiya portfeli üzrə	0.35%		1.88%
İnvestisiya portfeli üzrə	106,506,610		641,902,470

Eyni zamanda qeyd etmək olarkı, ötən il ərzində borc öhdəlikləri və pul bazarları alətlərində avro valyutası üzrə olan investisiyalardan başqa digər valyutalarda (daxili bazarda enerji və qaz sektoru üzrə olan yatırımlar istisna olmaqla) müsbət gəlirlik müşahidə edilmişdir. İl ərzində bu alt portfelin fərdi gəlirliyi 0,89% təşkil etmişdir. Həmçinin qeyd edilməlidir ki, adıçəkilən valyuta üzrə korporativ borc öhdəlikləri seqmentində bazar risklərinin artması fonunda kredit spredlərinin artımı nəticəsində mənfi gəlirlik göstəricisi qeydə alınmışdır.

2018-ci ildə qlobal səviyyədə səhmlər üzrə qeydə alınmış mənfi gəlirlik şəraitində Fondun səhm alt portfelinin fərdi gəlirliyi/zərəri – 6,57% təşkil etmişdir.

Ümumilikdə ötən il ərzində Fondun investisiya portfelində ən yüksək gəlirlik daşınmaz əmlak aktivində qeydə alınmışdır ki, nəticədə sözügedən alt portfelin gəlirliyi

9,9% təşkil etmişdir. Bu aktiv növü üzrə daha çox gəlirlik isə müştərək və fond investisiyaları alt portfelleri üzrə edilən investisiyalarda müşahidə edilmişdir.

İnvestisiya portfelinin valyutalar üzrə bölgü nisbətləri:

ABŞ dolları ilə

Valyutalar	Xarici menecerlər	Daxili portfel	Daşınmaz əmlak və səhmlərə investisiya qoyan pay fondları portfelleri (bank hesabları ilə)
Avstraliya dolları	60,524,653	166,610,520	-
Kanada dolları	83,585,017	-	-
İsveçrə frankı	245,796,745	-	-
Çin yuani	-	492,642,698	-
Danimarka kronu	49,151,815	-	-
Avro	885,572,282	11,373,325,522	1,004,178,855
İngilis funt sterlinqi	149,934,592	1,422,977,846	196,858,442
Honq-Konq dolları	30,263,327	-	-
İsrail şəkeli	2,798,592	-	-
Yapon yeni	209,586,625	42,066	372,031,943
Cənubi Koreya vonu	-	-	192,809,118
Norveç kronu	20,194,859	-	-
Yeni Zelandiya dolları	2,032,433	-	-
Rusiya rublu	-	186,396,330	48,605,864
İsveç kronu	74,158,569	-	-
Sinqapur dolları	11,408,652	-	-
Türk lirəsi	-	309,131,669	-
ABŞ dolları	1,881,945,597	15,339,256,018	1,609,799,610
Qızıl	-	2,093,086,068	-
Cəmi	3,706,953,757	31,383,468,737	3,424,283,831

Cədvəldən görüldüyü kimi, investisiya portfelində ən böyük çəkiyə malik olan valyutalar müvafiq olaraq ABŞ dolları, avro və ingilis funt sterlinqi təşkil etmişdir.

İnvestisiya portfelinin kredit reytingləri üzrə təsnifatı:

ABŞ dolları ilə

Maksimum kredit reytingi üzrə	31.12.2018	31.12.2017	Fərq
İnvestisiya dərəcəli	25,051,467,274	22,456,005,575	2,595,461,699

Qeyri-investisiya dərəcəli	311,118,322	861,313,448	-550,195,126
Azərbaycan dövlət və korporativ istiqrazları	4,092,786,986	3,992,941,514	99,845,472
Reytingə malik olmayan səhm, daşınmaz əmlak və qızıl	9,059,333,743	8,489,622,428	569,711,315
Cəmi	38,514,706,325	35,799,882,965	2,714,823,360

Hesabat dövründə Neft Fondunun borc öhdəlikləri və depozitlərinin minimum kredit reytingi üzrə təsnifatı aşağıdakı kimi olmuşdur:

İnvestisiya portfelinin minimum kredit reytingləri üzrə təsnifatı:

ABŞ dolları

Minimum kredit reytingi üzrə	31.12.2018	31.12.2017	Fərq
İnvestisiya dərəcəli	25,050,490,139	22,054,952,919	2,995,537,220
Qeyri-investisiya dərəcəli	312,095,457	1,262,366,104	-950,270,647
Azərbaycan dövlət və korporativ istiqrazları	4,092,786,986	3,992,941,514	99,845,472
Reytingə malik olmayan səhm, daşınmaz əmlak və qızıl	9,059,333,743	8,489,622,428	569,711,315
Cəmi:	38,514,706,325	35,799,882,965	2,714,823,360

Qeyri-investisiya dərəcəli kredit reytingi təsnifatı üzrə investisiyaların həcmi 2017-ci il ilə müqayisədə (maksimum kredit reytingi üzrə) 550,195,126 ABŞ dolları azalmışdır.

Qeyri-investisiya reytinginə malik olan istiqrazlar, depozitlər və cari hesablar:

ABŞ dolları

	31.12.2018	31.12.2017
Qeyri-investisiya dərəcəli	311,118,322	861,313,448
Türkiyə İş bankası depoziti (türk lirəsi və avro valyutalarında)	-	404,620,408
Türkiyə Ziraat Bank depoziti (türk lirəsi və avro valyutalarında)	-	277,779,759
Türkiyə AK Bank depoziti (türk lirəsi və avro valyutalarında)	-	172,115,000
Kaupthing Convertible Notes 2031 istiqrazı*	1,986,653	4,058,444
Rusiya törəmə şirkətinə aid VTB bankında yerləşən ABŞ dolları, avro və Rusiya rublunda bank hesabları**	-	2,737,480
VTB bank hesabı**	-	2,358
Türkiyə suveren istiqrazları***	309,131,669	-

* Kaupthing Bankının investisiya dərəcəli reytingindən qeyri-investisiya reytinginə keçməsi ilə əlaqədar Fond "Kaupthing Convertible Notes 2031" istiqrazlarına etdiyi investisiyaların qaytarılması üzrə 2018 il ərzində 1,598,468 ABŞ dolları məbləğində vəsaiti geri qaytarıb. 2018-ci il 31 dekabr tarixinə 328082,0 ABŞ dolları məbləğində qiymət dəyişkənliyindən yararlanmış

zərər, habelə, 145241,0 ABŞ dolları məbləğində məzənnə fərqi yaranan zərər nəzərə alınmaqla 1,986,653 ABŞ dolları məbləğində investisiya qalığı qalmışdır.

** 2018-ci ilin mart ayında VTB bankı “S&P” reyting agentliyi tərəfindən qeyri-investisiya reytingindən investisiya dərəcəli reytingə keçirilmişdir.

*** 2018-ci ilin iyun ayından başlayaraq türk lirasında ifadə olunan depozitlərin bitmə tarixləri nəzərə alınmaqla mərhələli şəkildə vəsaitlər suveren istiqrazlara yatırılmışdır.

Qeyd etmək lazımdır ki, investisiya portfelinin kredit reytingləri üzrə təsnifatında investisiya dərəcəli reyting üzrə məbləğ artsa da ümumi portfel üzrə qeyri investisiya dərəcəli reyting təsnifatında olan məbləğ 4403905,31 min ABŞ dolları təşkil etmişdir. Bu isə ümumi portfelin 11,43% təşkil etmişdir. Qeyd olunan məbləğin 4092787,0 min ABŞ dolları Azərbaycan dövlət və korporativ istiqrazları ilə bağlı olmuşdur. Qeyd olunan göstərici 2017-ci ilə nisbətən artımla müşahidə edilmişdir.

Beləliklə, investisiya portfelində aktivlərin gəlirliyə tövhəsi (2017-ci illə müqayisəli) aşağıdakı kimi olmuşdur.

	Faizlə	
Aktivlərin gəlirliliyi	31.12.2018	31.12.2017
Borc öhdəlikləri və pul bazarları	0,89	0,82
Səhmlər*	-6,57	7,82
Daşınmaz Əmlak	9,90	4,72
Qızıl**	0	0
Cəmi	0,35	1,88

*2017-ci ilə nisbətən gəlirliliyin daha aşağı olmasının əsas səbəbi dünyanın əksər əsas iqtisadiyyatlarında global iqtisadi artımın zəifləməsi barədə bədbin proqnozlar fonunda səhm bazarlarında mənfi gəlirlilik olmuşdur.

** Qızıl alt-portfelinin gəlirliliyi yalnız “məzənnə dəyişikliyindən yaranan fərq” komponentinin tərkibi kimi hesablanır. Məlum olduğu kimi, Fondun qızıla investisiyaları strateji məqsədlər istiqamətində həyata keçirilir və qızıl külçələr şəklində əldə edilən bu ehtiyatlar alıdıqca Azərbaycana gətirilərək Fondun inzibati binasında qiymətliyə saxlanması üçün nəzərdə tutulmuş xəzinədə yerləşdirilir.

İnvestisiya portfelinin regional bölgüsü:

	ABŞ dolları ilə	
Region	31.12.2018	31.12.2017

Avropa	14,269,259,022	13,747,210,777
Şimali Amerika	8,896,922,082	9,978,604,045
Asiya/Sakit okean	11,056,307,455	9,325,068,296
Avstraliya/Yeni Zelandiya	1,015,984,210	971,089,242
Yaxın Şərq	306,678,556	41,434,527
Beynəlxalq maliyyə təşkilatları	2,946,109,120	1,725,650,669
Latın Amerika	23,445,880	10,825,411
Cəmi investisiya portfeli	38,514,706,325	35,799,882,965

Faizlə

Region	31.12.2018	31.12.2017
Avropa	37.05%	38.40%
Şimali Amerika	23.10%	27.87%
Asiya/Sakit okean	28.71%	26.05%
Avstraliya/Yeni Zelandiya	2.64%	2.71%
Yaxın Şərq	0.79%	0.12%
Beynəlxalq maliyyə təşkilatları	7.65%	4.82%
Latın Amerika	0.06%	0.03%

İnvestisiya portfelinin regional bölgüsünə nəzər saldıqda ən böyük dəyişikliyi beynəlxalq maliyyə təşkilatları, Asiya /Sakit Okean, Avropa üzrə daha çox artımla, Şimali Amerika regionu üzrə isə azalma ilə müşahidə edilmişdir.

İnvestisiya portfelinin hədəf gəlirliliyi və 31.12.2017-ci il ilə müqayisəsi:

	Gəlirlilik 2018	Hədəf gəlirliliyi	Gəlirlilik 2017
ABŞ dollarında olan borc öhdəlikləri və pul bazarları*	1.58%	2.50%	0.78%
Avroda olan borc öhdəlikləri və pul bazarları**	-0.62%	-0.27%	0.40%
İngilis funt sterlinqində olan borc öhdəlikləri və pul bazarları***	0.57%	0.81%	0.69%
Çin yuanında olan borc öhdəlikləri və pul bazarları	4.85%	4.09%	1.91%
Avstraliya dollarında olan borc öhdəlikləri və pul bazarları	2.19%	2.14%	2.58%
Türk lirəsində olan borc öhdəlikləri və pul bazarları****	15.64%	22.02%	13.32%

* ABŞ dollarında olan borc öhdəlikləri və pul bazarları portfelinin gəlirliliyin bencmarka nəzərən daha aşağı olmasının əsas səbəbi MHBS-nin 9 nömrəli standartın tələblərinə uyğun qiymətli

kağızların “amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülən” maliyyə aktivləri təsnifatından “mənfəət və ya zərər hesablarında ədalətli dəyərlə” ifadə olunan maliyyə aktivləri təsnifatına keçməsidir. Bu keçid nəticəsində yaranmış 182.93 milyon ABŞ dolları məbləğində (Azərbaycan korporativ istiqrazlarında) zərər olmuşdur və gəlirlilik 1.58% təşkil etmişdir (bu zərərin nəzərə alınmadığı təqdirdə isə müvafiq göstərici təqribən 2.21% həcmində müəyyən olunur).

** 2017-ci ilin sonuna və 2018-ci ilin əvvəlinə olan Avrozonada “PMI” (istehsal və xidmət sektorunda olan iqtisadi aktivliyi əks etdirən makroiqtisadi göstərici) göstəricilərinin güclənməsi, inflyasiya göstəricisinin tədricən əvvəlki səviyyəyə qayıtması və işsizlik səviyyəsinin azalması iqtisadi artımın güclənməsinə işarə edirdi. Bununla bərabər Avropa Mərkəzi Bankının (AMB) faiz dərəcələrinin yüksəltməkdə ehtiyatlı olduğunu nəzərə alaraq Fondun avroda ifadə olunan qiymətli kağızlar sub-portfelinin 2018–ci il üzrə effektiv və spread dürasiyalarını aşağı səviyyədə saxlanılmasına qərar vermişdir. Belə ki, 2017-ci il ilə müqayisədə 2018-ci il üzrə effektiv dürasiya (sabit gəlirli qiymətli kağızlarda qiymətin gəlirlik göstəricisinin dəyişməsinə olan həssaslığını ifadə edən kəmiyyət) 1.16-dan 0.74-də, spread dürasiya (sabit gəlirli qiymətli kağızlarda qiymətin spread göstəricisinin dəyişməsinə olan həssaslığını ifadə edən kəmiyyət) isə 1.96-dan 1.81-ə endirilmişdir. Dürasiyanın, yəni faiz dərəcəsi riskinin olduqca aşağı saxlanması və borc öhdəlikləri və pul bazarları portfelində qiymətli kağızların yüksək kredit reytinginə malik olması, öz növbəsində nisbətən aşağı (yüksək dürasiyalı və qeyri-investisiya dərəcəli kredit reytingli istiqrazlarla müqayisədə) gəlirlilik ilə müşahidə olunur.

2018-ci il üzrə gəlirliliyin bençmarka nəzərən daha aşağı olmasının əsas səbəbi noyabr və dekabr aylarında bazarda müşahidə olunan kredit spreadlərinin (dövlət ilə digər qurumların gəlirlilik dərəcələri arasında olan fərq) genişlənməsi olmuşdur. Belə ki, Fondun avroda ifadə edilən müvafiq sub-portfelinin tərkibcə əsasən korporativ istiqrazlardan (dövlət istiqrazlarında olan mənfəət gəlirlilik mühiti səbəbi ilə) təşkil olunmasının və yüksək spread dürasiyasına (6 aylıq EURIBOR müddəti ilə müqayisədə) malik olmasının nəticəsi olaraq maliyyə bazarlarında artan ümumi kredit spreadləri fonunda sözügedən sub-portfelin gəlirliliyinə bençmarkla müqayisədə daha çox mənfəət təsir olmuşdur.

*** 2018-ci ilin əvvəlində Birləşmiş Krallıqda müşahidə olunan inflyasiyanın 2%-lik həddin üstündə olması, və o cümlədən işsizliyin 1975-ci ildən bəri ən aşağı həddə düşdüyünü, və İngiltərə Mərkəzi bankının gələcək inflyasiya və xüsusi əmək haqqı artımı məlumatlarını və

2018-ci il üzrə faiz dərəcələrinin bir dəfə artıracığının gözləntilərini nəzərə alaraq, bu portfelin effektiv dürasiyasını aşağı səviyyələrdə saxlanılmasına qərar verilmişdir. Bundan əlavə, öncə qeyd edildiyi kimi, qlobal istiqraz bazarlarında kredit spredlərin genişlənməsi gəlirliliyə mənfi təsir göstərmişdir.

**** Türkiyədə ümumi daxili məhsul (ÜDM) artımının yavaşlaması, yüksək işsizlik dərəcəsi, ikirəqəmli inflyasiya faizləri ilə mübarizə aparmaq məqsədi ilə həyata keçirilən qeyri-ənənəvi pul siyasəti, və valyutanın dəyərdən düşməsi halının bank sektorunda mümkün təsirlərini və bu sektora yönəlmiş investisiyaların üzləşdiyi riskləri nəzərə alaraq 2018-ci il ərzində qərara alınmışdır ki, Türkiyə banklarındakı qısa müddətli Türk lirəsi depozitlərinin qaytarılma müddəti bitdikcə vəsaitlər qısa müddətli Türkiyə dövlət istiqrazlarına yönləndirilsin. Belə ki, bu portfeldə də dürasiyanın minimum səviyyədə saxlanılması və Türkiyə dövlətinin kredit riski bank sektoruna nisbətən aşağı olması gəlirliliyin 6-aylıq “TRY LIBOR” ilə müqayisədə daha aşağı olmasına səbəb olmuşdur.

Cədvəldən də görüldüyü kimi, hesabat ilində investisiya portfelinin hədəf gəlirliyinə (Çin yuanında və Avstraliya dollarında olan borc öhdəlikləri və pul bazarı istisna olmaqla) nail olunmamışdır.

Hədəf göstəricilərinə nail olunmama səbəbi kimi Fond tərəfindən 2017-ci ilin sonunda və 2018-ci ilin əvvəlində avrozonada inflyasiya göstəricilərinin və işsizlik səviyyəsinin azalması, iqtisadi artımın güclənməsinin proqnozlaşdırılması, həmçinin Avropa Mərkəzi Bankının (AMB) faiz dərəcələrinin yüksəltməkdə ehtiyatlı yanaşması əsas götürülməklə avroda ifadə olunan qiymətli kağızlar sub portfelinin 2018-ci il üzrə effektiv və spred dürasiyalarını aşağı səviyyədə saxlanılmasına qərar verilməsi olmuşdur. Dürasiyanın, yəni faiz dərəcəsi riskinin olduqca aşağı saxlanılması borc öhdəlikləri və pul bazarı portfelinə qiymətli kağızların investisiya kredit reytinginə malik olmasını demək olar.

Təhlil nəticəsində qeyd etmək olarkı, əməliyyat risklərinin izlənməsi, hesabatının verilməsi və monitorinq proseslərini təkmilləşdirmək məqsədilə Fondun vahid risklərin idarə edilməsi metodologiyası çərçivəsində (mərkəzləşdirilmiş qaydada) müəyyən edilmiş prosedurların təkrar qruplaşdırılması məqsədəuyğundur.

Qeyd etmək lazımdır ki, dəyişkən bazar şəraitində idarəetmə çevikliyini təmin edəcək valyutalar üzrə bölgədə yol verilə bilən kənarlaşma hədlərinin müəyyən edilməsi məqsədilə valyuta bölgüsünü (riskə məruz qalmanı) əsaslandırان iqtisadi təhlillərin aparılmasını vacib amillərdən hesab etmək olar.

Ümumilikdə, Fond tərəfindən uzunmüddətli investisiya strategiyasının səmərəli tətbiqinə, investisiya portfelinin bu strategiya fonunda daha da optimallaşdırılmasına və gəlirliliyin yüksəldilməsinə istiqamətlənən mövcud bazar konyunkturasının ciddi araşdırılmasına ehtiyacın yarandığını qeyd etmək olar.

2018-ci ildə Fondun investisiya portfelinin alt portfeller üzrə idarəedilməsi .

Borc öhdəlikləri və pul bazarları alt portfeli

2018-ci ilin sonuna Fondun borc öhdəlikləri və pul bazarları alətləri altportfeli təxminən 29455,4 milyon ABŞ dolları təşkil etmiş və ABŞ dolları, avro, ingilis funt sterlinqi, Avstraliya dolları, türk lirəsi və Çin yuanında ifadə olunan aktivlərə yatırılmışdır. Bu portfelin 58 faizi (və ya 16934,1 milyon ABŞ dolları) korporativ istiqrazlara (maliyyə istiqrazları daxil olmaqla), 26 faizi (və ya 7695,4 milyon ABŞ dolları) agentliklər və beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən emissiya edilən istiqrazlara, 6 faizi (və ya 1715,1 milyon ABŞ dolları) suveren borc kağızlarına, 8 faizi (və ya 2394,3 milyon ABŞ dolları) qısamüddətli kommersiya kağızlarına, 2 faizi (və ya 716,5 milyon ABŞ dolları) isə zəmanətli istiqrazlar, depozit və pul bazarı alətlərinə (bank hesabları və pul bazarı fondları) investisiya edilmişdir.

Borc öhdəlikləri və pul bazarı portfelinin alətlər və valyutalar üzrə bölgüsü ABŞ dolları portfeli

	31.12.2018-ci il tarixinə bazar dəyəri	2018-ci il üzrə gəlir	2017-ci il üzrə gəlir	2018-ci il üzrə gəlirlilik	2017-ci il üzrə gəlirlilik
Suveren borc istiqrazları (Dövlət tərəfindən emissiya edilmiş istiqrazlar)	\$ 428,895,142	\$ 6,857,183	\$ 4,141,088	1.75%	1.11%
Agentliklər tərəfindən emissiya edilən istiqrazlar	\$ 4,138,256,680	\$ 76,895,524	\$ 31,859,681	2.09%	1.61%
Beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən emissiya edilən istiqrazlar	\$ 1,931,410,156	\$ 43,646,641	\$ 16,725,285	2.34%	1.40%
Korporativ şirkətlər tərəfindən emissiya edilmiş istiqrazlar (Azərbaycan istiqrazları daxil olmaqla)	\$ 6,248,821,722	\$ 34,516,408	\$ -11,695,163	0.61%	-0.12%
Korporativ şirkətlər tərəfindən emissiya edilmiş istiqrazlar (Azərbaycan istiqrazları çıxmaq şərti ilə)	\$ 2,199,756,947	\$ 42,159,886	50,708,926	1.93%	1.69%
Qısamüddətli kommersiya kağızları (kupsuz istiqrazlar)	\$ 1,931,612,944	\$ 49,958,491	\$ 30,994,337	2.18%	1.29%
Depozit	0	\$ 8,362,707	\$ 17,613,375	4.02%	2.21%

Nağd pul vəsaitləri	\$ 527,613,086	\$ 13,582,234	\$ 11,262,953	-	-
İpoteka ilə təmin olunmuş istiqrazlar	0	0	\$ 395,546	0%	1.13%
Cəmi ABŞ dolları borc öhdəlikləri və pul bazarı alətləri	\$ 15,206,609,731	\$ 233,819,188	\$ 101,297,102	1.58%	0.78%

Avro portfeli

	31.12.2018-ci il tarixinə bazar dəyəri	2018-ci il üzrə gəlir	2017-ci il üzrə gəlir	2018-ci il üzrə gəlirlilik	2017-ci il üzrə gəlirlilik
Suveren borc istiqrazları (Dövlət tərəfindən emissiya edilmiş istiqrazlar)	€ 458,253,622	€ -1,378,319	€ 747,312	-0.51%	0.17%
Agentliklər tərəfindən emissiya edilən istiqrazlar	€ 279,721,099	€ 707,424	€ 311,418	0.21%	0.07%
Beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən emissiya edilən istiqrazlar	€ 106,008,163	€ 101,771	€ -118,107	0.31%	1.03%
Korporativ şirkətlər tərəfindən emissiya edilmiş istiqrazlar	€ 8,667,960,796	€ -64,999,974	€ 25,157,288	-0.77%	0.32%
Qısamüddətli kommersion kağızları (kupsuz istiqrazlar)	€ 399,653,145	€ 317,866	€ 181,816	0.09%	0.16%
Depozit	0	€ 4,711,274	€ 12,154,523	0.67%	1.57%
Nağd pul vəsaitləri	€ 19,907,894	€ -248,577	€ 155,719	-	-
Cəmi Avro borc öhdəlikləri və pul bazarı alətləri	€ 9,931,504,719	€ -60,788,535	€ 38,589,970	-0.62%	0.40%

Cədvəldən güründüyü kimi, Borc öhdəlikləri və pul bazarı portfelinin 2018-ci il 31 dekabr tarixinə 9 931 504 719,0 avro məbləğində edilmiş investisiyalarının suveren borc istiqrazları, korporativ şirkətlər tərəfindən emissiya edilmiş istiqrazlar və nağd pul vəsaitləri üzrə (ümumilikdə 9 146 122 312,0 avro məbləğində (yəni 92,09%)) aparılmış əməliyyatlardan 2018-ci ildə 66 626 870,0 avro məbləğində zərərər olmuşdür.

İngilis funt sterlinqi portfeli

	31.12.2018-ci il tarixinə bazar dəyəri	2018-ci il üzrə gəlir	2017-ci il üzrə gəlir	2018-ci il üzrə gəlirlilik	2017-ci il üzrə gəlirlilik
Suveren borc istiqrazları (Dövlət tərəfindən emissiya edilmiş istiqrazlar)	£ 17,776,077	£ 81,785	£ 24,596	0.38%	0.11%
Agentliklər tərəfindən emissiya edilən istiqrazlar	£ 217,838,313	£ 968,201	£ 874,769	0.52%	0.37%
Beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən emissiya edilən istiqrazlar	£ 409,300,955	£ 1,496,466	£ 1,431,971	0.68%	0.95%
Korporativ şirkətlər tərəfindən emissiya edilmiş istiqrazlar	£ 467,134,683	£ 2,302,463	£ 2,802,657	0.50%	1.23%
Qısamüddətli kommersion kağızları (kupsuz istiqrazlar)	0	£ 918,301	£ 2,074,501	0.93%	0.53%
Depozit	0	£ 149,452	£ 89,863	0.58%	0.45%
Nağd pul vəsaitləri	£ 11,579,652	£ 73,314	£ 22,351	-	-
Cəmi İngilis funt sterlinqi borc öhdəlikləri və pul bazarı alətləri	£ 1,123,629,681	£ 5,989,982	£ 7,320,708	0.57%	0.69%

Avstraliya dolları portfeli

	31.12.2018-ci il tarixinə bazar dəyəri	2018-ci il üzrə gəlir	2017-ci il üzrə gəlir	2018-ci il üzrə gəlirlilik	2017-ci il üzrə gəlirlilik
Suveren borc istiqrazları (Dövlət tərəfindən emissiya edilmiş istiqrazlar)	AUD 40,466,760	AUD 814,200	AUD 1,281,721	2.02%	1.72%
Korporativ şirkətlər tərəfindən emissiya edilmiş istiqrazlar	AUD 191,656,173	AUD 4,240,367	AUD 4,534,070	2.24%	2.97%
Nağd pul vəsaitləri	AUD 4,223,766	AUD -5.38	AUD 1.58	-	-
Cəmi Avstraliya dolları borc öhdəlikləri və pul bazarı alətləri	AUD 236,346,699	AUD 5,054,561	AUD 5,815,793	2.19%	2.58%

Çin yuani portfeli

	31.12.2018-ci il tarixinə bazar dəyəri	2018-ci il üzrə gəlir	2017-ci il üzrə gəlir	2018-ci il üzrə gəlirlilik	2017-ci il üzrə gəlirlilik
Suveren borc istiqrazları (Dövlət tərəfindən emissiya edilmiş istiqrazlar)	CNY 1,611,380,032	CNY 72,209,063	CNY 23,548,820	4.65%	1.43%
Agentliklər tərəfindən emissiya edilən istiqrazlar	CNY 1,759,496,162	CNY 83,853,555	CNY 36,710,056	5.13%	2.44%
Nağd pul vəsaitləri	CNY 6,110,045	CNY 169,431	CNY 62,540	-	-
Cəmi Çin yuani borc öhdəlikləri və pul bazarı alətləri	CNY 3,376,986,238	CNY 156,232,050	CNY 60,321,417	4.85%	1.91%

Türk lirəsi portfeli

	31.12.2018-ci il tarixinə bazar dəyəri	2018-ci il üzrə gəlir	2017-ci il üzrə gəlir	2018-ci il üzrə gəlirlilik	2017-ci il üzrə gəlirlilik
Suveren borc istiqrazları (Dövlət tərəfindən emissiya edilmiş istiqrazlar)	TRY 1,632,039,702	TRY 119,346,115	0	8.10%	0%
Depozit	0	TRY 101,889,737	TRY 166,272,084	8.72%	13.27%
Nağd pul vəsaitləri	TRY 4,086,818	0	0	-	-
Cəmi türk lirəsi borc öhdəlikləri və pul bazarı alətləri	TRY 1,636,126,519	TRY 221,235,853	TRY 166,272,084	15.64%	13.32%

Fondun Borc öhdəlikləri və pul bazarı investisiya portfelinin 2018-ci il 31 dekabr tarixinə bazar dəyəri barədə məlumatlar aşağıda cədvəldə göstərilmişdir.

ABŞ dolları

Alət bölgüsü	31.12.2018-ci il tarixinə bazar dəyəri	2018-ci il üzrə gəlir	2017-ci il üzrə gəlir
Suveren borc istiqrazları	1,670,177,326	40,039,914	11,192,557
Agentliklər və beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən emissiya edilən istiqrazlar	7,695,425,957	140,585,856	60,554,997
Korporativ istiqrazlar	16,934,058,893	-33,135,525	23,073,417
Qısamüddətli kommersiya kağızları	2,439,163,018	52,670,890	33,868,767
Depozit və nağd pul vəsaitləri	571,019,884	52,812,976	89,126,315
İpoteka ilə təmin olunmuş istiqrazlar	0	0	395,546
Forvard	0	0	-188,428
Cəmi borc öhdəlikləri və pul bazarı alətləri	29,309,845,078	252,974,110	218,023,171

Fondun valyuta portfeli təhlil edilərkən müəyyən edilmişdir ki, Fond əsasən dayanaqlı investisiyalara üstünlük verməklə yanaşı dayanaqlı valyutası olmayan ölkələrin də valyutalarına investisiyalar etmişdir. Xüsusilə türk lirəsinə və rus rubluna qoyulan investisiyaların dəyərdən düşməsi Fondun gəlirliyinə (ABŞ dollarında ifadə edilən) mənfi təsir göstərmişdir.

Ümumilikdə isə, valyuta portfeli üzrə qoyulan investisiyaların böyük hissəsi yüksək reytingli dayanaqlı investisiyalarla müşahidə edilmişdir ki, bu da əsasən özündə konservativ yanaşmanı əks etdirmişdir. Başqa sözlə bu yanaşma vəsaitlərin qorunub saxlanmasına xidmət etməklə yanaşı gəlirliyin azalmasını (müvafiq olaraq aşağı risk götürməni) özündə ehtiva edir. 2018-ci ildə dünyada qiymətli kağızlar bazarı təlatümlər və dalğalanmalarla müşahidə edilmişdir. Bu dalğalanmalardan qorunmaq və ya ondan gələn zərəri azaltmaq məqsədilə riskli investisiyalara yatırımlar azaldılmalıdır ki, gəlirliyə təsiri minimallaşdırılsın.

2018-ci il üzrə Fondun avroda ifadə edilən müvafiq subportfelinin tərkibcə əsasən korporativ istiqrazlardan təşkil olunmasının və yüksək spred durasiyasına (6 aylıq EURİBOR müddəti ilə müqayisədə) malik olmasının nəticəsi olaraq maliyyə bazarlarında artan ümumi kredit spred fonunda sözügedən subportfelin gəlirliyinə bençmarkla müqayisədə daha çox mənfi təsiri olmuşdur.

Yuxarıda qeyd olunanları nəzərə alaraq Fondun investisiya portfelinin idarəedilməsinin təkmilləşdirilməsi məqsədilə sabit qiymətli kağızlar alt portfeli üzrə mövcud hədəf gəlirliyinin yenisi (risk və gəlirlilik profili nəzərə alınaraq ssenari təhlilləri aparılmaqla) ilə əvəz olunması istiqamətində müvafiq işlərin görülməsi məqsədəuyğun olardı. Eyni zamanda, qeyd olunan yanaşma dövrü olaraq portfelin orta kredit reytinginin yaxşılaşdırılması və dürasiyanın yüksəldilməsinə xidmət etmə ehtimalını artırır.

Azərbaycan dövlət və korporativ istiqrazlarının 2018-ci il üzrə gəlirlilik göstəriciləri

Azərbaycan dövlət və korporativ istiqrazları	12.31.2018 tarixinə bazar dəyəri (\$)	Hesablanmış faizdən yaranan gəlir/zərər (A)	Qiymət dəyişkənliyindən yaranan gəlir/zərər (B)	2018-ci il ərzində toplam gəlir (A+B)
Cənub Qaz Dəhlizi 23/07/2024 istiqrazı	1,283,285,068	42,955,547	-87,625,512	-44,669,964
Cənub Qaz Dəhlizi 25/09/2024	103,228,803	3,591,536	-7,891,569	-4,300,032

istiqrızı				
Cənub Qaz Dəhlizi 28/11/2024 istiqrızı	256,532,269	8,706,548	-19,560,423	-10,853,875
Cənub Qaz Dəhlizi 01/05/2024 istiqrızı	952,450,287	32,582,394	-60,008,100	-27,425,706
Beynəlxalq bankı 3.5 09/2024 istiqrızı	842,701,632	33,081,615	35,444,588	68,526,203
AzACG FRN 31.12.2024 istiqrazı	198,501,073	7,806,661	-9,356,063	-1,549,402
Merkuriy FRN 31.12.2027 istiqrazı	153,138,587	6,263,654	-14,861,413	-8,597,758
Azərbaycan dövlət istiqrazı 5.125 01.09.2029	43,699,491	2,323,214	-2,626,115	-302,902
SOCAR Abşeron FRN 31/12/2029	259,227,058	4,851,577	16,375,481	21,227,058
Azərbaycan Beynəlxalq bankdakı cari hesablar	22,719	-	-	-
Toplam	4,092,786,986	142,162,747	-150,109,126	-7,946,379

Cədvəldən görüldüyü kimi, 2018-ci il 31 dekabr tarixinə Fondun Borc öhdəlikləri və pul bazarı portfelinə 4 092 786 986,0 ABŞ dolları məbləğində Azərbaycan dövlət və korporativ istiqrazları da daxildir. 2018-ci ildə istiqrazların faiz gəlirliyinin hesablanması üzrə 142 162 747,0 ABŞ dolları məbləğində gəlir və qiymət dəyişkənliyindən 150 109 126,0 ABŞ dolları məbləğində zərər, ümumi istiqrazlar üzrə 7 946 379,0 ABŞ dolları məbləğində zərər olmuşdur. O cümlədən 2018-ci il 31 dekabr tarixinə bazar dəyəri 1 283 285 068,0 ABŞ dolları məbləğində Cənub Qaz Dəhlizi 23/07/2024 istiqrazı üzrə 44 669 964,0 ABŞ dolları məbləğində, 103 228 803,0 ABŞ dolları məbləğində dəyəri olan Cənub Qaz Dəhlizi 25/09/2024 istiqrazı üzrə 4 300 032,0 ABŞ dolları məbləğində, 256,532,269,0 ABŞ dolları məbləğində dəyəri olan Cənub Qaz Dəhlizi 28/11/2024 istiqrazı üzrə 10,853,875,0 ABŞ dolları məbləğində, 952 450 287,0 ABŞ dolları məbləğində dəyəri olan Cənub Qaz Dəhlizi 01/05/2024 istiqrazı üzrə 27 425 706,0 ABŞ dolları məbləğində, 198,501,073 ABŞ dolları məbləğində dəyəri olan AzACG FRN 31.12.2024 istiqrazı üzrə 1 549 402,0 ABŞ dolları məbləğində, 153 138 587,0 ABŞ dolları məbləğində dəyəri olan Merkuriy FRN 31.12.2027 istiqrazı üzrə 27 425 706,0 ABŞ dolları məbləğində və 43 699 491,0 ABŞ dolları məbləğində dəyəri olan Azərbaycan dövlət istiqrazı 5.125 01.09.2029 üzrə 302 902,0 ABŞ dolları məbləğində cəmi bazar dəyəri 2 990 835 578,0 ABŞ dolları məbləğində, yəni ümumi Azərbaycan dövlət və korporativ istiqrazlarının 73,0%-i üzrə 97 699 639,0 ABŞ dolları məbləğində zərər olmuşdur.

12.5.2. Səhmlər üzrə alt portfeli

2018-ci ilin sonuna Fondun səhm portfeli təxminən 4,945.9 milyon ABŞ dolları həcmində, yəni ümumi aktivlərin 12,8%-i təşkil etmişdir. Fondun səhm portfelinə “MSCI World”, “MSCI Europe ex UK” və “Standard and Poor’s 100” indekslərinə daxil olan şirkətlərin səhmləri, eləcə də Rusiya Federasiyasının aparıcı banklarından biri olan VTB bankının səhmləri, habelə Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyası tərəfindən idarə olunan “ALAC” (Afrika, Latin Amerikas, Karib hövzəsi ölkələri), “Katalist” və “Global İnfrastruktur” səhmlərə investisiya qoyan pay fondları fondlarına, eləcə də fərqli mandat üzrə “Neuberger Berman” şirkətinin idarəetməsində olan səhmlərə investisiya qoyan pay fondlarına, Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankı (AYİB) tərəfindən idarə olunan “EPF” fonduna, “Blackstone Group” şirkəti tərəfindən idarə olunan “Blackstone Core Equity Partners” fonduna, “FSI” şirkəti tərəfindən idarə olunan “FSI Mid-Market Growth Equity Fund” fonduna, “BC Partners” şirkəti tərəfindən idarə olunan “BCEC X” fonduna, “Carlyle Group” şirkəti tərəfindən idarə olunan “Carlyle Partners VII” və “Azerbaijan Rigs” Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinə olan investisiyalar daxil olmuşdur.

“Azerbaijan Rigs” investisiyası barədə məlumat

2013-cü ildə Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun büdcəsinə daxil edilən layihə altıncı nəsil yarımbatan qazma qurğusunun tikintisinin maliyyələşdirilməsi layihəsidir. Üzən qazma qurğusunun tikintisi məqsədilə 10% Dövlət Neft Şirkətinə, 90% Kaspian Drilling Kompany limited MMC-yə (“KDK” MMC) məxsus Socar Rig Assets MMC yaradılmışdır. Neft Fondu ilə “KDK” MMC arasında 5 iyul 2013-cü il tarixində imzalanmış nizamnamə paylarının alqı-satqısı müqaviləsinə əsasən Socar Rig Assets MMC-nin 90%-lik payı üzərində sahiblik hüququ Neft Fonduna keçmişdir.

Socar Rig Assets MMC-nin fəaliyyətinə nəzarət Fondun bir nəfər və Dövlət Neft Şirkətindən bir nəfər olmaqla ümumilikdə iki nəfərdən ibarət Müşahidə Şurası tərəfindən həyata keçirilir. Müşahidə Şurasının Qərarına əsasən Socar Rig Assets MMC-nin adı dəyişilərək “Azerbaijan Rigs” MMC adlandırılmışdır. “Azerbaijan Rigs” MMC-nin nizamnamə kapitalının alınması investisiya layihəsi olaraq Fondun investisiya portfelinə daxil edilmişdir.

Layihə büdcəsinin maksimum həddi 1 116,7 milyon ABŞ dolları (1 005,0 milyon ABŞ dolları – ARDNF-nin payı) təşkil edir. Ümumi olaraq ARDNF tərəfindən layihəyə 904,6 milyon ABŞ dolları vəsait ayrılmışdır və layihənin tikintisi 2018-ci ilin fevral ayında başa çatdırılmışdır.

Neft Fondunun səhmlər üzrə altportfeli üzrə gəlirlilik:

Məzənnə dəyişikliyindən yaranan fərq nəzərə alınmadan gəlirlilik (faiz).

Portfel	31.12.2018*	31.12.2017*
"MSCI World" portfeli	-6.92%	18.83%
"MSCI Europe ex UK" portfeli	-10.75%	14.09%
"S&P 100" portfeli	-3.98%	22.00%
"VTB" şirkətinin səhmləri	-23.56%	-34.29%
Səhmlərə investisiya qoyan pay fondları portfeli	0.21%	-0.67%
Cəmi səhm portfeli	-6.57%	7.82%

Məzənnə dəyişikliyindən yaranan fərq nəzərə alınmadan gəlir/zərər

	2018 ilin sonuna bazar dəyəri və müvafiq bank hesabları daxil olmaqla	31.12.2018** gəlir/zərər	31.12.2017** gəlir/zərər
"MSCI World" indeksi	\$ 2,483,290,171	\$ -184,850,547	\$ 367,651,183
"MSCI Europe ex UK" indeksi	€ 772,946,432	\$ -106,920,929	\$ 119,679,718
"S&P 100" indeksi	\$ 132,646,287	\$ -5,491,107	\$ 24,914,215
"VTB" şirkətinin səhmləri	RUB 12,933,497,787	\$ -56,791,037	\$ -159,201,063
Səhmlərə investisiya qoyan pay fondları portfeli	\$ 1,281,891,275	\$ 3,124,806	\$ -7,404,607
Cəmi səhm portfeli	\$ 4,969,382,326	\$ -350,928,814	\$ 345,639,446

Qeyd: cədvəldə məbləği 4,945,867,451 ABŞ dolları təşkil edən Səhmlər aktivlərinə yalnız kotirovka olunmuş və səhmlərə investisiya qoyan pay fondları daxil edilib. Gəlirliliyin ölçülməsi məqsədilə isə (4,969,382,326 ABŞ dolları) yuxarıda qeyd edilən Səhmlərdən əlavə səhm portfəllərinə daxil olan bank hesabları və likvid fondları da nəzərə alınır. Qeyd etmək istərdik ki, bank hesabları və likvid fondları cədvəldə Borc öhdəlikləri və pul bazarı aktivlərinin tərkib hissəsidir.

Cədvəldən güündüyü kimi, Səhm portfelinin 2018-ci il 31 dekabr tarixinə ümumi valyutalar üzrə 4 969 382 326,0 ABŞ dolları məbləğində edilmiş investisiyalarının kotirovka olunmuş səhmlər hissəsindən (ümumilikdə 3 687 491 051,0 ABŞ dolları məbləğində (yəni 74,20%)) aparılmış əməliyyatlar üzrə 2018-ci ildə 354 053 620,0 ABŞ dolları məbləğində zərərlər olmuşdur. O cümlədən ümumi səhm portfelinin həcmi

772 946 432,0 avro (yeni 15,55%) olan "MSCI Europe ex UK" indeksi üzrə investisiyalarında zərərlər 106 920 929,0 ABŞ dolları təşkil etmişdir.

Xarici menecerlər (portfellərin həcmi, məzənnə fərqi nəzərə alınaraq gəlir/zərər və gəlirlilik göstəricisi):

		31.12.2018	31.12.2017
UBS	Həcmi \$	520,614,043	567,439,173
	Toplam Gəlir \$	-46,825,130	105,647,665
	Gəlirlilik	-8.25%*	22.88%
SSGA	Həcmi \$	1,100,146,552	1,492,704,650
	Toplam Gəlir \$	-89,958,003	277,538,834
	Gəlirlilik	-8.20%*	22.84%
UBS EU ex UK	Həcmi (Avro)	772,946,432	863,063,354
	Toplam Gəlir (avro)	-90,116,922	92,007,572
	Gəlirlilik	-10.44%*	11.93%
Mellon Capital	Həcmi \$	304,127,274	331,547,386
	Toplam Gəlir \$	-27,420,111	31,547,386
	Gəlirlilik	-8.27%*	10.52%
BlackRock	Həcmi \$	288,787,962	314,703,238
	Toplam Gəlir \$	-25,915,276	14,703,238
	Gəlirlilik	-8.24%*	4.90%
		31.12.2018	10.01.2018
Sumitomo	Həcmi \$	269,614,339	302,600,095 (SSGA portfelindən köçürmə)
	Toplam Gəlir \$	-32,985,755	-
	Gəlirlilik	-11.16%*	-
WorldBank	Həcmi \$	232,223,535	227,905,145
	Toplam Gəlir \$	4,318,390	1,823,929
	Gəlirlilik	1.89%	0.81%
DEAM	Həcmi \$	106,279,985	104,063,167
	Toplam Gəlir \$	2,216,818	1,834,555
	Gəlirlilik	2.13%	1.79%

* Səhmlərin 2018-ci ilə mənfi gəlirliliyinin əsas səbəbi dünyanın inkişaf etmiş ölkələrinin səhm bazarlarının aparıcı indeksi hesab olunan "MSCI World" indeksinin (eləcə də onun tərkib sub-

indekslərinin) gəlirliliyinin -8.71% olmasıdır (müqayisə üçün 2017-ci ildə bu göstərici 22.4% təşkil etmişdir).

Xarici menecerlər tərəfindən idarə olunan portfəllərin maliyyə alətləri üzrə bölgüsü aşağıdakı kimi olmuşdur:

Borc öhdəlikləri və pul bazarları	\$ 338,503,519	9.13%
Səhmlər	\$ 3,368,450,238	90.87%
Cəmi xarici menecerlər	\$ 3,706,953,757	100%

Borc öhdəlikləri və pul bazarları alətləri mandatı üzrə DeAM və Dünya Bankı portfəllərinə, səhm aktivləri mandatı üzrə isə SSGA, UBS, BlackRock, Mellon Capital və Sumitomo portfəllərinə bölünürlər.

Aşağıdakı cədvəl xarici menecer tərəfindən idarə olunan portfəllərin valyutalar üzrə tərkibini əks etdirir:

Valyuta	BlackRock	DEAM	Mellon Capital	SSGA	UBS	UBS EQ EU*	Dünya Bankı	Sumitomo
AUD	7,022,046		7,350,389	26,806,110	12,744,202			6,601,905
CAD	9,622,775		10,335,658	37,069,469	17,440,890			9,116,224
CHF	8,723,868		9,244,476	33,458,981	15,933,732	170,272,159		8,163,528
DKK	1,785,723		1,854,620	6,860,203	3,177,000	33,831,454		1,642,816
EUR	31,930,561	32,939	33,637,368	121,817,362	57,899,726	610,864,648		29,389,679
GBP	17,473,657		18,438,155	66,599,108	31,085,750			16,337,922
HKD	3,546,591		3,772,532	13,413,550	6,184,482			3,346,172
ILS	299,505		303,413	1,399,453	501,444			294,777
JPY	24,416,826		25,651,265	92,918,139	43,823,976			22,776,419
NOK	735,502		760,789	2,710,634	1,343,922	13,961,918		682,093
NZD	248,386		238,388	874,701	451,187			219,771
SEK	2,686,337		2,797,372	10,057,088	4,872,807	51,251,673		2,493,291
SGD	1,356,248		1,431,943	4,982,462	2,352,123			1,285,876
USD	178,939,937	106,247,046	188,310,906	681,179,291	322,802,801	4,978,215	232,223,535	167,263,866
Cəmi (\$)	288,787,962	106,279,985	304,127,274	1,100,146,552	520,614,043	885,160,067	232,223,535	269,614,339

* UBS portfeli "MSCI Europe ex UK" mandati, SSGA, UBS, BlackRock, Mellon Capital və Sumitomo portfelleri isə "MSCI World" mandatına uyğun investisiyalar edirlər.

Qeyd edilməlidir ki, qlobal səhm bazarlarında uzun müddətdən bəri davam edən qiymət artımları hesabat ilinin üçüncü rübündən sonra mümkün olan şoklar nəticəsində səhmlərin qiymətlərində kəskin enmə ilə müşahidə edilmişdir.

İnvestisiya portfelinin səhmlər üzrə məzənnə dəyişkənliyi nəzərə alınmadan rüblər üzrə kumulyativ gəlirlilik göstəricisinə nəzər salsaq geyd edə bilərik ki, səhmlər üzrə gəlirlik 2018-ci ilin birinci rübündə -1,28%(mənfi), ikinci rübündə 0,95%, üçüncü rübündə 3,65%, dördüncü rübündə isə -6,57%(mənfi) təşkil etmişdir. Bu isə öz növbəsində rüblər üzrə kumulyativ zərər göstəricisi kimi – 350 928 814,0 ABŞ dollarına bərabər olmuşdur. Qeyd olunan tendensiyaya baxmayaraq Fond tərəfindən 2018-ci ildə səhmlərə 97,0 mln. ABŞ dolları məbləğində investisiya edilmişdir ki, bu məbləğ də bütövlükdə səhmlərə investisiya qoyan pay fondları üzrə öncəki illərdə bağlanmış müqavilələr əsasında yatırım öhdəliklərinin yerinə yetirilməsi ilə bağlı olmuşdur.

Ümumilikdə səhm yatırımları uzun müddətli dövr ərzində daha yüksək gəlirlilik vəd etməklə investisiya portfelinin şaxələndirilməsində müstəsna rol oynamaqla yanaşı qısa müddətli dövr ərzində isə yüksək qiymət dəyişkənliyi ilə xarakterizə olunur. Bu da öz növbəsində müəyyən zaman kəsiyində investisiya portfelinə əlavə volatillik gətirir.

Yuxarıda qeyd olunanları nəzərə alaraq səhm investisiyaları üzrə ehtiyatlı yanaşmanın seçilməsini, qlobal səhm bazarında baş verən dalğalanmalar zamanı bazar şərtləri davamlı nəzarətdə saxlanılmaqla səhm yatırımlarına ağılabatan müddətdə ara verilməsi, həmçinin bu investisiya aktivi üzrə strategiyanın dövrü olaraq dəyərləndirilməsi məqsədəuyğun olardı.

Digər suveren fondlarda 2018-ci ildə aktivlər üzrə gəlirlik faizləri aşağıdakı kimi olmuşdur:

<i>Fondun adı</i>	<i>1 illik gəlir/zərər Fond üzrə</i>	<i>Aktivlər üzrə bölgü</i>	
Alaska Permanent Fund*	-1.10%		
		Səhmlər	39.0%
		Sabit gəlirli qiymətli kağızlar	22.0%
		Digər növ aktivlər	39.0%
New Zealand Superannuation Fund*	-2.18%		
		Səhmlər	68.8%

		Sabit gəlirli qiymətli kağızlar	9.6%
		Digər növ aktivlər	21.6%
NBIM (Norvec dövlət pensiya fondu)	-6.10%		
		Səhmlər	66.3%
		Sabit gəlirli qiymətli kağızlar	30.7%
		Digər növ aktivlər	3.0%

*İllik gəlirlilik rəqəmləri kalendar ili hesablanmasına əsaslanır.

Cədvəldən görünür ki, Qlobal səhm bazarında baş verən dəyişkənlik mühüti bir çox aparıcı suveren ehtiyat fondları üçün də təsirsiz ötürməmişdir. Xüsusən qeyd olunmalıdır ki, bu fondlar aktivlərini idarə edərkən investisiya yatırımları zamanı səhm portfelinin artırılmasına üstünlük verdikləri üçün daha çox zərərlərlə qarşılaşdıqları müşahidə edilmişdir. Müqayisə üçün 2018-ci ilin yekunu üzrə Fondun səhm portfeli ümumi aktivlərin 12,8%-i təşkil etdiyi halda Alaska Permanent Fundu üzrə bu göstərici 39,0%, New Zealand Superannuation Fundu üzrə 68,8%, NBIM (Norvec dövlət pensiya fondu) üzrə isə 66,3% təşkil etmişdir.

3. Daşınmaz əmlak üzrə alt portfel

Fond Londonun "West End" səmtində, Seynt Ceyms 78 ünvanında yerləşən dəyəri 120 milyon funt sterlinq təşkil edən ofis kompleksinə, Moskva şəhərinin Tverskaya 16 ünvanında yerləşən və dəyəri 3269 milyon Rusiya rublu təşkil edən "Qalereya Aktyor" ofis-ticarət kompleksinə, Paris şəhərinin Vendom meydanı 8 ünvanında yerləşən, dəyəri 186,1 milyon avro təşkil edən daşınmaz əmlak kompleksinə, Cənubi Koreyanın Seul şəhərinin 203 Eurojiro2-ga, Jung-gu ünvanında yerləşən, dəyəri 515,5 milyard Cənubi Koreya vonu olan "Payn Avenyu A qülləsi" ofis binasına, Yaponiyanın paytaxtı Tokyo şəhərində yerləşən və dəyəri 58,4 milyard yapon yeni (bu ticarət mərkəzinin 98%-i Fonda məxsus olduğundan, dəyəri 57,2 milyard yen təşkil edir) təşkil edən ticarət mərkəzinə, İtaliyanın Milan şəhərinin Via Meravigli 7 ünvanında yerləşən və dəyəri 99,6 milyon avro təşkil edən "Palazzo Turati" ofis binasına investisiya etmişdir. Bundan əlavə "PGIM Real Estate", "AXA Investment Management", "PAG Real Estate", "E-Shang Redwood", "Gaw Capital", "Blackstone", "BlackRock", "Walton Street", "Ares", "GreenOak", "Starwood" və "Angelo, Gordon & Co" şirkətləri tərəfindən idarə olunan fondlara investisiyalar, həmçinin, "PGIM Real Estate", "Gaw

Capital”, “BlackRock”, “Walton Street”, “KIC” və “AroundTown” ilə birlikdə bir sıra daşınmaz əmlak obyektlərinə müştərək investisiyalar edilmişdir.

2018-ci il 31 dekabr tarixinə Fondun daşınmaz əmlak komplekslərinə investisiyaların ümumi həcmi 2020,4 milyon ABŞ dolları təşkil etmişdir. O cümlədən subportfellər üzrə, habelə daşınmaz əmlak portfeli üzrə cari hesablarda olan pul vəsaitlərinin qalıqları aşağıda cədvəldə göstərilmişdir.

Əmlakın ümumi portfeli subportfellər üzrə	Investisiyanın həcmi ABŞ dolları	Əmlak portfelində xüsusi çəkisi %	Məzənnə fərqi nəzərə alınmadan əldə olunan gəlirlər ABŞ dolları	Məzənnə fərqi nəzərə alınmadan əldə olunan gəlirlik %-i
Binaların dəyəri*(bir başa investisiyalar)	966 785 951			
Cari hesablar	48 615 888			
Cəmi	1 015 401 840	47,4	38 898 340	1,48
Borc fondları	40 473 653			
Cari hesablar	18 988 757			
Cəmi	59 462 410	2,7	4 216 321	13,81
Fond investisiyaları	683 238 752			
Cari hesablar	54 407 687			
Cəmi	737 646 439	34,5	86 260 840	15,76
Müştərək investisiyalar	329 881 914			
Cəmi	329 881 914	15,4	75 086 121	42,03
Daşınmaz əmlak*	2 020 380 270			
Cari hesablar	122 012 332			
Yekun	2 142 392 603	100,0	204 461 622	9,90

Cədvəldən görüldüyü kimi, 2018-ci il 31 dekabr tarixinə daşınmaz əmlak üzrə investisiyalar 2 020 380 270 ABŞ dolları və bu portfel üzrə cari hesablarda olan pul vəsaitlərinin qalığı isə 122 012 332 ABŞ dolları təşkil etmişdir. Beləliklə, daşınmaz əmlak portfeli cari hesablarda pul vəsaitlərinin qalıqları nəzərə alaraq həmin tarixə 2 142 392 602 ABŞ dolları təşkil etmişdir. Daşınmaz əmlak portfelinin cari hesablarda pul vəsaitlərinin qalıqları nəzərə alınmaqla xüsusi çəkisinin 47,4 %-i birbaşa investisiyaların, 2,7 %-i borc fondlarına edilən investisiyaların, 34,5%-i fond investisiyaların və 15,4 %-i müştərək investisiyaların payına düşmüşdür. Qeyd edilməlidir ki, daşınmaz əmlaka bir başa investisiya

həcmələrinin xüsusi çəkisinin digər subportfellərlə müqayisədə daşınmaz əmlak portfelində daha yüksək (47,4%) olmasına baxmayaraq gəlirlik faizi əhəmiyyətli dərəcədə aşağı olmuşdur. Digər subportfellər üzrə xüsusən də müştərək investisiyaları üzrə gəlirlik daha yüksək 42,03% olmuş, fond investisiyaları üzrə 15,76%, borc fondları üzrə isə 13,81%, ümumilikdə isə daşınmaz əmlak portfeli üzrə məzənnə fərqi nəzərə alınmadan əldə olunan gəlirlik 9,90 % təşkil etmişdir. Göründüyü kimi, müştərək investisiyaları və fond investisiyalarının gəlirlik faizləri nisbətən üstünlük təşkil etmişdir. **Qeyd edilənləri, habelə Fondun uzun müddətli strategiyasını, qlobal əmlak bazarlarında səciyyəvi olan prosesləri, risk parametrlərini nəzərə alaraq növbəti illərdə Fond tərəfindən daşınmaz əmlaka investisiyaların həyata keçirilməsi zamanı müvafiq seqmentlər üzrə investisiya prioritetlərinin seçilməsini xarakterizə edir.**

2018-ci ildə daşınmaz əmlaka 115,0 mln. ABŞ dolları həcmində investisiya edilmişdir.

ABŞ dolları

	2018-ci ilin sonuna daşınmaz əmlak portfelinin bazar dəyəri (bank hesabları daxil olmaqla)	İl ərzində investisiya yatırımları	Məzənnə fərqi nəzərə alınmadan gəlir/zərər	Məzənnə fərqi yaranan gəlir/zərər	2017-ci ilin sonuna daşınmaz əmlak portfelinin bazar dəyəri (bank hesabları daxil olmaqla)
Müştərək investisiyalar	329,881,914	170,776,855	75,086,121	-7,130,705	91,149,643
Borc fondlara investisiyalar	59,462,410	28,483,131	4,216,321	-18,715	26,781,673
Birbaşa investisiyalar	1,015,401,840	-298,039,737	38,898,340	-59,062,737	1,333,605,974
Fond investisiyaları	737,646,439	213,463,771	86,260,840	-15,340,778	453,262,606
Cəmi	2,142,392,602	114,684,019	204,461,622	-81,552,934	1,904,799,896

Daşınmaz əmlak: alış tarixləri və qiymətləri

Birbaşa investisiyalar (əmlakın dəyəri)	Fondun sahibolma payı	Alış tarixi	Alış qiyməti	31.12.2018-ci il tarixinə bazar dəyəri	31.12.2017-ci il tarixinə bazar dəyəri
St. James 78 (London)	100%	Dekabr 2012	£ 177,350,000	£ 120,000,000	£ 190,000,000
Place Vendome (Paris)	100%	Dekabr 2013 - Mart 2014	€ 134,945,686	€ 186,114,750	€ 180,500,000
Tverskaya 16 (Moskva)	100%	Dekabr 2012 - Mart 2013	\$ 132,060,362 (RUB 4,062,761,388)	RUB 3,269,000,000 (\$ 47,112,059)	RUB 3,635,500,000 (\$ 63,082,907)

Mirae, Pine Avenue (Seul)	100%	Mart - Aprel 2014	KRW 469,007,098,062	KRW 515,500,000,000	KRW 499,350,000,000
Mirae, Pine Avenue (Seul) - borc		İyul 2018		KRW -300,000,000,000	
Kirarito Ginza (Tokyo)	98%	Avqust 2015	JPY 51,989,000,000 (binanın tam dəyəri 52.3 milyard JPY təşkil etmişdir)	JPY 57,232,000,000	JPY 53,018,000,000
Kirarito Ginza (Tokyo) – borc		Oktyabr 2016		JPY -30,050,000,000	JPY -30,050,000,000
Palazzo Turati (Milan)	100%	May 2016	€ 97,000,000	€ 99,600,000	€ 99,600,000
Cəmi				\$ 964,777,698	\$ 1,324,384,237

Daşınmaz əmlaka investisiyalar Fondun törəmə müəssisələri vasitəsi ilə həyata keçirilmişdir. Həmin törəmə müəssisələrin saxlanması xərcləri müvafiq daşınmaz əmlak üzrə əldə edilən gəlirlər hesabına təmin edilir. Əmlakın saxlanması, onun cari təmiri və kapital qoyulaşları, törəmə müəssisələrin cari hesablarına daşınmaz əmlak üzrə daxil olan gəlirlər hesabına törəmə müəssisələr tərəfindən həyata keçirilir.

Daşınmaz əmlak investisiyalarının törəmə şirkətlər vasitəsilə həyata keçirilməsi Fondun birbaşa məsuliyyətinin məhdudlaşdırılması və mümkün vergi güzəştlərindən yararlanmaq məqsədi daşıyır ki, bunun nəticəsində törəmə şirkətin idarəetmə-təşkilati strukturunda Fond payçı qismində müəyyən edilməklə onun gündəlik fəaliyyətinə tam müdaxiləsi məhdudlaşır. Bununla belə, ARDNF-nin İcraçı direktorunun 15 avqust 2018 tarixli, 13 nömrəli sərəncamı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun törəmə şirkətlərində və xüsusi məqsədli qurumlarında idarəetmə məsələləri üzrə Təlimatı” ilə törəmə şirkətlərin idarəetməsində ARDNF-nin birbaşa iştirakı, törəmə şirkətlərin direktorlar şurasının yaradılması və ARDNF-nin orada öz nümayəndələri ilə təmsil olunması, törəmə şirkətlərin illik büdcələrinin təsdiq edilməsi və onlara nəzarət edilməsi kimi mühüm məsələlər tənzimlənir.

Fond tərəfindən daşınmaz əmlaka edilən bir başa investisiyalar, əldə edilən gəlirlər və zərərlər aşağıda cədvəldə göstərilmişdir.

Birbaşa investisiyalar (əmlakın dəyəri)	31.12.2018	31.12.2017	Yenidən qiymətləndirmə nəticəsində gəlir/zərər	İl ərzində əldə edilmiş gəlir	İl ərzində xərclər	İl ərzində əldə edilmiş xalis gəlir
St. James 78 (London)	£ 120,000,000**	£ 190,000,000	£ - 70,000,000	£ 45,278,988*	£ -10,531,588	£ 34,747,400
Place Vendome (Paris)	€ 186,114,750	€ 180,500,000	€ 5,614,750	€ 5,979,968	€ -1,086,391	€ 4,893,576
Tverskaya 16 (Moskva)	RUB 3,269,000,000	RUB 3,635,500,000	RUB – 366,500,000	RUB 382,090,029	RUB -377,730,254	RUB 4,359,775

Mirae, Pine Avenue (Seul)	KRW 515,500,000,000	KRW 499,350,000,000	KRW 16,150,000,000	KRW 11,219,123,310	KRW 2,345,520,130 ***	KRW 8,873,603,180
Kirarito Ginza (Tokyo)	JPY 57,232,000,000	JPY 53,018,000,000	JPY 4,214,000,000	JPY 773,000,000	-	JPY 773,000,000
Palazzo Turati (Milan)	€ 101,353,628	€ 101,753,628	€ 5,636,311		-	€ 5,636,311

* Bu məbləğin £ 42,652,185 hissəsi icarəçinin tək tərəfli qaydada müqaviləyə erkən xitam verməsi ilə bağlı əlavə kompensasiya ödənişinin payına düşmüşdür.

** St.James 18 (London) ünvanında yerləşən daşınmaz əmlakın 2018-ci il üzrə dəyərləndirilməsində qeyd alınan aşağı qiymətə hal-hazırda əmlakda davam edən kapital təmir işləri və cari olaraq əmlakda icarəçinin olmaması (proqnozlaşdırılan icarə haqları qiymətləndirmədə nəzərə alındığı səbəbindən) mənfi təsir göstərmişdir. Bununla belə yuxarıda göstərilən müqaviləyə erkən xitam verilməsi ilə bağlı əlavə kompensasiya ödənişi bu qiymət azalmasının təsirini qismən aradan qaldırmışdır.

*** 2,345,520,130 KRW – 30 mlrd KRW borclanma ilə bağlı olaraq 2,345,520,130 KRW məbləği ödəmə mənbəyindən tutulan vergi kimi tutulmuşdur.

Kapital və digər xərclər

Birbaşa investisiyalar (əmlakın dəyəri)	31.12.2018-ci il üzrə kapital xərcləri	31.12.2018-ci il üzrə idarəetmə xərcləri	31.12.2017-ci il üzrə kapital xərcləri	31.12.2017-ci il üzrə digər xərclər
St. James 78 (London)	£ 2,333,636	£ 8,197,952	-	£ 2,074,244
Tverskaya 16 (Moskva)	RUB 126,398,721	RUB 251,331,533	RUB 125,375,090	RUB 214,702,523

Yuxarıda qeyd edilən iki birbaşa daşınmaz əmlak investisiyalarından savayı digər əmlaklar üzrə 2018-ci ildəki xərclər yalnız idarəetmə xərclərindən ibarət olmuşdur.

Moskva şəhərində Tverskaya 16 ünvanında yerləşən daşınmaz əmlak üzrə kapital xərclərinin (RUB 126 mln) əksər hissəsi əmlak daxilində yerləşən "H&M" mağaza ofisinin təmirinə hesablanmışdır (təqribən RUB 95 mln). Həmçinin, sözügedən əmlak üzrə idarəetmə xərclərinin böyük hissəsi vergi ödəmələrinin payına düşmüşdür (təqribən 60 faizi).

2018-ci il ərzində Fonda köçürülən məbləğlər

Birbaşa investisiyalar	31.12.2018-ci il tarixinə əmlakın bazar dəyəri	İl ərzində əldə edilmiş xalis gəlir	Fonda ötürülən məbləğ
St. James 78 (London)	£ 120,000,000**	£ 34,747,400	£ 2,026,660*
Tverskaya 16 (Moskva)	RUB 3,269,000,000	RUB 4,359,775	0**
Mirae, Pine Avenue (Seul)	KRW 515,500,000,000	KRW 8,873,603,180	KRW 11,219,123,310
Kirarito Ginza (Tokyo)	JPY 57,232,000,000	JPY 773,000,000	JPY 773,000,000
Place Vendome (Paris)	€ 186,114,750	€ 4,893,576	€ 4,000,000

Palazzo Turati (Milan)	€ 101,353,628	€ 5,636,311	€ 2,141,473
------------------------	---------------	-------------	-------------

* Fonda az məbləğdə vəsaitin köçürülməsinin əsas səbəbi kimi St.James 78 ünvanında yerləşən daşınmaz əmlak üzrə 2018-ci ildən başlamış və bitməsi 2020-ci ilin sonuna nəzərdə tutulan kapital təmir işlərini qeyd etmək olar.

** Daşınmaz əmlaka investisiya qoyuluşu həyata keçirilən zaman binanın həm ofis həm də ticarət hissəsində yenidənqurma işləri nəzərdə tutulmuşdur. Yenidənqurma işləri ilə bağlı xərcləri nəzərə alaraq icarə haqqları köçürülməmişdir.

2018-ci ilin sonuna birbaşa daşınmaz əmlak investisiyaları üzrə cari hesablar üzrə qalıqlar:

Birbaşa investisiyalar	31.12.2018
St. James 78 (London)	£ 35,445,841
Tverskaya 16 (Moskva)	RUB 171,335,840
Mirae, Pine Avenue (Seul)	-
Kirarito Ginza (Tokyo)	-
Place Vendome (Paris)	€ 1,098,177
Palazzo Turati (Milan)	-

Ümumilikdə təqdim edilən məlumatların təhlilinin nəticəsi olaraq qeyd etmək olar ki, Daşınmaz əmlak üzrə əldə edilən gəlirlərin səmərəli istifadəsi istiqamətində müvafiq tənzimləmə mexanizmlərinin hazırlanması və bu proseslərə nəzarətin gücləndirilməsi məqsədəuyğundur.

12.5.4. Qızıl üzrə alt portfel

Fondun 2017-ci il 31 dekabr tarixinə 30174,9 kq. (970145,5 troya unsiyası) Qızıl ehtiyatları olmuşdur. Dünyada global dəyişikliklərlə müşahidə olunan siyasi və iqtisadi proseslər 2018-ci ildə Fondu daha ehtiyatlı davranmasını və investisiyaların bir hissəsinin strateji məqsəd olaraq qızıl ehtiyatlarının artırılmasına üstünlük verilməsinə istiqamətləndirmişdir. Beləki, 2018-ci il ərzində Fond külçə şəklində mövcud olan ehtiyatları artıraraq 20778,4 kq. (668040,8 troya unsiyası) qızıl alaraq ehtiyatlarını 2018-ci il 31 dekabr tarixinə 50953,3 kq.-ma (1638186,3 troya unsiyası) çatdırmışdır. Həmin qızıl Fondun binasında xüsusi anbarda külçələr şəklində saxlanılır.

Qızıl portfelini əks etdirən məlumatlar aşağıda cədvəldə göstərilmişdir.

	31.12.2018	31.12.2017
Miqdar (kq)	50 953.3	30 174.9

Miqdar (troya unsiyası)	1 638 186.3	970 145.5
Bazar dəyəri (milyon ABŞ dolları)	2 093.1	1 257.1
İnvestisiya portfelində payı	5.43%	3.51%

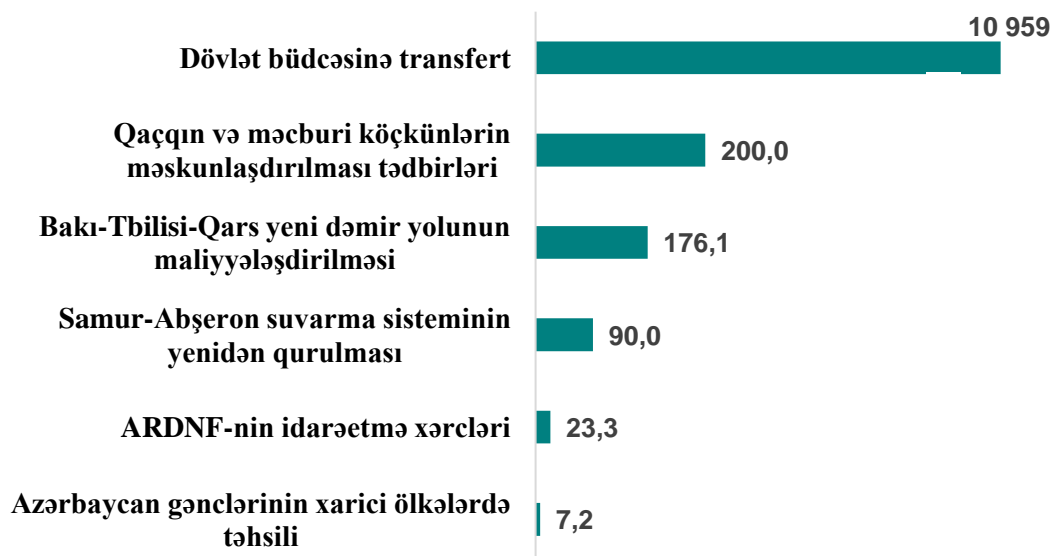
Cədvəldən görüldüyü kimi, 2017-ci il 31 dekabr tarixinə investisiya portfelində qızılın olan 3,51% payı 2018-ci il ilə müqayisədə 1,92% artaraq 5,43% faizə çatdırılmışdır. 2018-ci il 31 dekabr tarixinə Fondun qızılının bazar dəyəri 2093,1 mln. ABŞ dolları təşkil etmişdir.

III BÖLMƏ. AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI DÖVLƏT NEFT FONDUNUN 2018-Cİ İL BÜDCƏ XƏRCLƏRİ

2018-ci ildə Dövlət Neft Fondunun büdcə xərcləri 11 455 597,5 min manat və yaxud 6 738,6 milyon ABŞ dolları təşkil etməklə, büdcədə nəzərdə tutulana qarşı 99,8% icra olunmuş, 2017-ci ilin icrası (11 015 537,9 min manat) ilə müqayisədə 440 059,6 min manat və yaxud 4,0 faiz çox icra olmuşdur. 2018-ci ildə Dövlət Neft Fondunun xərclərinin böyük hissəsini dövlət büdcəsinə transfert (95,67%) xərclər təşkil etmişdir. Qaçqınların və məcburi köçkünlərin sosial-məişət və məskunlaşma məsələləri ilə bağlı bəzi tədbirlərin maliyyələşdirilməsi üzrə xərclər 1,74%, Bakı-Tbilisi-Qars yeni dəmir yolu layihəsinin maliyyələşdirilməsi ilə bağlı xərclər 1,54%, Samur Abşeron suvarma sisteminin yenidən qurulması layihəsinin maliyyələşməsi ilə bağlı xərclər 0,79%, 2007-2015-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Proqramının maliyyələşdirilməsi ilə bağlı xərclər 0,06%, Fondun idarə edilməsi ilə bağlı xərclər 0,20 % təşkil etmişdir.

2018-ci ildə Neft Fondunun xərcləri aşağıdakı qrafikdə verilmişdir.

(milyon manat)

Dövlət Neft Fondunun 2018-ci il büdcəsinin büdcə xərcləri demək olar ki, tam icra olunmuşdur (99.8%). Dövlət Neft Fondunun 2018-ci il üzrə büdcə xərclərinin istiqamətlər üzrə icrası və 2017-ci il üzrə müvafiq göstəricilərlə müqayisəsi aşağıdakı cədvəldə verilmişdir.

Dövlət Neft Fondunun 2017- 2018-ci illərdə büdcə xərclərinin 2017-ci ilə müqayisəsi

Min manat

№	Xərc istiqamətləri	2017-ci il icra	2018-ci il				2017-ci ilə müqayisə	
			Təsdiq	İcra	Fərq	%-lə	Fərq	%-lə
1	Qaçqınların və məcburi köçkünlərin sosial-məişət və məskunlaşma məsələləri ilə bağlı bəzi tədbirlərin maliyyələşdirilməsi	104 999.9	200 000.0	199 979.3	-20.7	100.0	94 979.4	190.5
2	Dövlət büdcəsinə transfertin yuxarı həddi	6 100 000.0	10 966 000.0	10 959 000.0	-7000.0	99.9	4 859 000.0	179.7
3	Mərkəzi Banka transfertin yuxarı həddi	3 949 484.8	-	-	-	-	-	-
4	Samur Abşeron suvarma sisteminin yenidən qurulması layihəsinin maliyyələşdirilməsi	69 997.2	90 000.0	89 999.2	-0.8	100.0	20 002.0	128.6
5	Bakı-Tbilisi-Qars yeni dəmir yolu layihəsinin maliyyələşdirilməsi	20 557.4	176 128.0	176 128.0	0.0	100.0	155 570.6	856.8
6	2007-2015-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Proqramının maliyyələşdirilməsi	17 009.7	16 218.0	7 235.7	-8 982.3	44.6	-9 774.0	42.5
7	Türkiyə Respublikasında "Star" neft emalı kompleksinin tikintisi layihəsində Azərbaycan Respublikasının iştirak payının maliyyələşdirilməsi	735 422.2	-	-	-	-	-	-
8.	Dövlət Neft Fondunun idarəedilməsi ilə bağlı xərclər	18 066.7	31 875.8	23 255.3	-8 620.5	73.0	5 188.6	128.7
9.	Cəmi	11 015 537.9	11 480 221.8	11 455 597.5	-24 624.3	99.8	440 059.6	104.0

3.1. Qaçqınların və məcburi köçkünlərin sosial-məişət vəziyyətinin yaxşılaşdırılması tədbirlərinin maliyyələşdirilməsi

Bu tədbirlərin Dövlət Neft Fondu tərəfindən maliyyələşdirilməsi Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2004-cü il 1 iyul tarixli 298 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Qaçqınların və məcburi köçkünlərin yaşayış şəraitinin yaxşılaşdırılması və məşğulluğunun artırılması üzrə Dövlət Proqramı"na əlavələr edilməsi haqqında 31.10.2007 tarixli 2475 nömrəli, habelə "Məcburi köçkün ailələrinin mənzil-məişət şəraitinin yaxşılaşdırılmasına dair əlavə tədbirlər haqqında" 21.02.2011 tarixli 1346 nömrəli Sərəncamlarına əsasən həyata keçirilir. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin müvafiq olaraq 07.05.2008 tarixli 163s nömrəli və 08.06.2011 tarixli 149s nömrəli Sərəncamlarına əsasən bu tədbirlər üzrə sifarişçi təşkilat Məcburi Köçkünlərin Sosial İnkişaf Fondu (MKSİF) təyin edilmişdir.

2018-ci ildə Neft Fondunun büdcəsinin icrası çərçivəsində bu tədbirlərin maliyyələşdirilməsinə ümumilikdə 199,979.3 min manat məbləğində vəsait ayrılmış və bu xərc maddəsi büdcədə nəzərdə tutulana nəzərən (200,000.0 min manat) 100,0 % səviyyəsində icra edilmiş, 2017-ci ilin icrasına nisbətən (104,999.9 min manat) 94,979.4 min manat və yaxud 90,5% çox olmuşdur.

2018-ci ildə MKSİF-fin sifarişlərinə əsasən Neft fondu tərəfindən ayrılmış ümumilikdə 199,979.3 min manat məbləğində vəsaitin 191 502,70 min manatı Bakının Pirallahı rayonunda 300, Kürdəxanıda qəsəbəsində 800, Ümid qəsəbəsində 300, Abşeron rayonu ərazisində 1000, Şirvan rayonu ərazisində 685, Beyləqan rayonu ərazisində 146 ailəlik məhəllələrin salınması, o cümlədən hündürmərtəbəli yaşayış binaların və sosial-infrastruktur obyektlərin tikintisinə, 4,749.3 min manatı Şirvan, Zaqatala, Qazax, Sabirabad, Bərdə, Füzuli rayonlarında salınmış qəsəbə və məhəllələr üzrə keyfiyyət zəmanətinə görə tutulmuş 5%-lik vəsaitlərin ödənilməsinə, 1 535,1 min manatı Ağcabədi, Beyləqan, Göygöl, Ucar, Kürdəmir, Tərtər, Pirallahı rayonlarında obyektlərin layihələndirmə, habelə bəzi obyektlərin müqavilə qiymətlərinin ekspertizası və qiymətlərinin hesabatı işlərinə, 234.7 min manatı Repatriasiya xidmətlərinə, 1,957.5 min manatı MKSİF-in işçi qrupunun saxlanılmasına yönəldilmişdir.

3.2. Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il dövlət büdcəsinə transfertin yuxarı həddi.

2018-ci ildə Dövlət Neft Fondundan dövlət büdcəsinə 10 959 000,0 min manat vəsait transfer edilmiş və bu xərc maddəsi büdcədə nəzərdə tutulana nisbətən demək olar ki 100 faiz

səviyyəsində icra edilmiş, 2017-ci ilin icrasına (6 100 000,0 min manat) nisbətən 4 859 000,0 min manat və yaxud təqribən 79.7 faiz çox icra olmuşdur.

Dövlət büdcəsinə transfertin aylar və rüblər üzrə bölgüsü (min man.)

	Plan 2018	Faktiki 2018
	(Aylar üzrə)	(Aylar üzrə)
Yanvar	768,000.00	518,000.00
Fevral	768,000.00	604,000.00
Mart	768,000.00	1,177,000.00
I rüb	<u>2,304,000.00</u>	<u>2,299,000.00</u>
Aprel	768,000.00	773,000.00
May	768,000.00	768,000.00
İyun	768,000.00	768,000.00
II rüb	<u>2,304,000.00</u>	<u>2,309,000.00</u>
İyul	1,060,000.00	1,060,000.00
Avgust	1,060,000.00	1,060,000.00
Sentyabr	1,060,000.00	1,060,000.00
III rüb	<u>3,180,000.00</u>	<u>3,180,000.00</u>
Oktyabr	1,060,000.00	817,000.00
Noyabr	1,060,000.00	1,082,000.00
Dekabr	1,058,000.00	1,272,000.00
IV rüb	<u>3,178,000.00</u>	<u>3,171,000.00</u>
Cəmi	10,966,000.00	10,959,000.00

Transferten bölgüsü cədvəlindən göründüyü kimi, bütövlükdə 2018-ci il üzrə Neft Fondundan Dövlət büdcəsinə transfert plana uyğun həyata keçirilsə də, bəzi aylarda plandan artıq, bəzi aylarda isə əksinə, plandan az transfertə yol verilmişdir. Belə ki, mart ayında 768 000,00 min manat plana qarşı 1 177 000,00 min manat (planda nəzərdə tutulduğundan 409 000,00 min manat artıq), aprel ayında 768 000,00 min manata qarşı 773 000,00 min manat (5000,00 min manat artıq), noyabrda 1 060 000,0 min manata qarşı

1082 000,00 min manat (22 000,00 min manat artıq), dekabrda isə 1 058 000,00 min manata qarşı 1 272 000,00 min manat (214 000,00 min manat artıq), yanvar ayında 768 000,00 min manata qarşı 518 000,00 min manat (250 000,00 min manat az), fevral ayında 768 000,00 min manata qarşı 604 000,00 min manat (164 000,00 min manat az), oktyabrda isə 1 060 000,00 min manata qarşı 817 000,00 min manat (243 000,00 min manat az) büdcəyə transfert həyata keçirilmişdir.

Rüblər üzrə təhlil isə yalnız 2-ci rübdə büdcəyə transfertin planda nəzərdə tutulduğundan 5 000,00 min manat artıq (2 304 000,00 min manata qarşı 2 309 000,00 min manat) təşkil etdiyini görmək olur.

3.3. Samur-Abşeron suvarma sisteminin yenidən qurulması layihəsinin maliyyələşdirilməsi

Samur-Abşeron suvarma sisteminin yenidən qurulması layihəsinin Dövlət Neft Fondu tərəfindən maliyyələşdirilməsi Azərbaycan Respublikası Prezidentinin “Dövlət Neft Fondunun 2006-cı il büdcəsi barədə 2005-ci il 28 dekabr tarixli 346 nömrəli Fərmanına əlavə və dəyişiklik edilməsi haqqında” Fərmanına əsasən həyata keçirilir. Fərmanın 5-ci bəndinə əsasən Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinə Samur-Abşeron suvarma sisteminin yenidən qurulması layihəsi ilə bağlı işlərin həyata keçirilməsi üçün sifarişçi təşkilatın seçilməsi tapşırılmış, Nazirlər Kabinetinin 24 fevral 2006-cı il tarixli 42s sayılı Sərəncamına əsasən “Samur-Abşeron suvarma sisteminin yenidən qurulması” layihəsinin idarə edilməsi və sifarişçisi funksiyalarının icrası Azərbaycan Meliorasiya və Su Təsərrüfatı Açıq Səhmdar Cəmiyyətinə tapşırılmışdır. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 23 dekabr 2005-ci il tarixli 411s nömrəli Sərəncamı ilə Samur-Abşeron suvarma sisteminin yenidən qurulması layihəsinin həyata keçirilməsi ilə əlaqədar tikinti dövründə ortaya çıxan məsələlərin operativ və təxirəsalınmadan həll edilməsi Dövlət meliorasiya və Su Təsərrüfatı Agentliyi yanında İşçi Qrupu yaradılmışdır.

2018-ci ildə qeyd edilən layihənin maliyyələşdirilməsinə Fondun büdcəsindən 89 999,2 min manat məbləğində vəsait ayrılış, bu xərc maddəsi büdcədə nəzərdə tutulana nəzərən (90 000,0 min manat) 100,0 faiz səviyyəsində, 2017-ci ilin icrasına nisbətən (69 997,2 min manat) 28,6 faiz çox olmuşdur.

Layihənin sifarişçisi olan Azərbaycan Meliorasiya və Su Təsərrüfatı (AMST) ASC-nin sifarişlərinə əsasən 2018-ci ildə ayrılmış vəsaitin 18 milyon manatı “Şimal çaylarında sugötürücü qurğuların və nəqledici kanalların tikintisi” (Qaraçay çayı üzrə) obyektı, 10,96 milyon manatı Xızı rayonu ərazisində mövcud suvarılan torpaqların su təminatının yaxşılaşdırılması və yeni suvarılan torpaqların istifadəyə verilməsi və SAK sistemində birləşdirici kanalın tikintisi obyektı, 4,6 milyon manatı Siyəzən rayonunun ərazisində mövcud suvarılan torpaqların su təminatının yaxşılaşdırılması və yeni suvarılan torpaqların istifadəyə verilməsi obyektı, 54,8 milyon manatı “Şabran rayonu ərazisində mövcud suvarılan torpaqların su təminatının yaxşılaşdırılması və yeni suvarılan torpaqların istifadəyə verilməsi” obyektı, 739 min manatı Şimal çaylarında sugötürən qurğuların və nəqledici kanalların tikintisi və Şabran, Siyəzən və Xızı rayonlarının su təminatı obyektlərinin tikintisinə məsləhətçi xidmətlərinin yerinə yetirilməsi çərçivəsində görülən işlərə, 477,2 min manatı layihə idarəetmə qrupunun saxlanılmasına, 385 min manatı “Şabran, Siyəzən və Xızı rayonları ərazisində mövcud suvarılan torpaqların su təminatının yaxşılaşdırılması və yeni suvarılan torpaqların istifadəyə verilməsi” obyektı üzrə tikinti altına düşən müxtəlif mülkiyyətçilərə məxsus daşınmaz əmlak obyektlərinin kadastr planının tərtibi və çıxarışların hazırlanmasına ayrılmışdır. 2006-2018-ci illər ərzində Neft Fondu tərəfindən bu layihənin maliyyələşdirilməsinə ümumilikdə 1 469,6 milyon manat vəsait ayrılmışdır.

3.4. Bakı-Tbilisi-Qars yeni dəmir yolu layihəsinin maliyyələşdirilməsi

Bakı-Tbilisi-Qars yeni dəmir yolu xətti layihəsinin (Layihə) həyata keçirilməsi ilə əlaqədar tədbirlər haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 21.02.2007 tarixli 1974 nömrəli Sərəncamına əsasən BTK Layihəsinin həyata keçirilməsi Azərbaycan Respublikası Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi (Kreditor) vasitəsi ilə Gürcüstan tərəfinə kredit xəttinin açılması yolu maliyyələşdirilir. Layihənin maliyyələşdirilməsi Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Fondunun vəsaiti hesabına həyata keçirilir. “Azərbaycan Beynəlxalq Bankı” ASC Azərbaycan Respublikası Hökumətin adından kreditləşmənin təşkili və bank xidmətinin həyata keçirilməsi üzrə Agent Bank təyin edilmişdir.

2018-ci ildə Layihə üzrə Fondun büdcəsində nəzərdə tutulmuş vəsaitdən (176 128,0 min manat) Azərbaycan Respublikası Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyinin (Kreditor) sifarişlərinə uyğun olaraq Dövlət Neft Fondu tərəfindən 176 128,0 min manat və yaxud 103 604,6 min ABŞ dolları ayrılmışdır ki bu da təsdiq olunmuş büdcəyə nisbətən

100% səviyyəsində icra edilmiş və 2017-ci ilin icrası (20 557,4 min manat) ilə müqayisədə 756,8% çox olmuşdur.

3.5. “2007-2015-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Proqramı”nın maliyyələşdirilməsi

2018-ci ildə Dövlət Neft Fondu tərəfindən yuxarıda qeyd edilən Dövlət proqramının maliyyələşdirilməsinə 7 235,7 min manat və yaxud 4,4 milyon ABŞ dolları məbləğində vəsait ayrılmış və bu xərc maddəsi büdcədə nəzərdə tutulana nisbətən (16 218,0 min manat) 44,6 faiz səviyyəsində icra olunmuş, 2017-ci ilin icrası (17 009,7 min manat) ilə müqayisədə 9 774,0 min manat və yaxud 57,5 faiz aşağı olmuşdur.

Dövlət proqramının sifarişçisi olan Təhsil Nazirliyi tərəfindən aşağı icra aşağıdakı səbəblər ilə izah edilmişdir. Belə ki, “2007-2015-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Proqramı” (Dövlət Proqramı) çərçivəsində xaricdə təhsil alanların təhsil xərclərinin maliyyələşdirilməsi məqsədi ilə 2018-ci il üçün proqnoz edilən məbləğ (16218000.00 manat) müəyyən edilərkən 1 nəfər tələbə üzrə illik xərc orta hesabla 36000.00 manat nəzərdə tutulmuşdur. Proqnoz edilən vəsaitdə Dövlət Proqramı çərçivəsində əvvəlki tədris illərindən qəbul olunan, lakin təhsil xərclərinin maliyyələşdirilməsi müvəqqəti olaraq dondurulmuş bir qrup tələbələrin xərcləri (143 nəfər tələbə ilə bağlı təxminən 5.15 milyon manat) də nəzərdə tutulmuşdur. Lakin həmin tələbələrin təhsillərində olan problemlər aradan qaldırılmadığı üçün onlarla bağlı heç bir maliyyələşdirilmə aparılmamışdır. Bununla yanaşı 2018-ci ilin dekabr ayının sonuncu on günlüyündə vaxt məhdudluğu nəzərə alınaraq təhsil xərclərinin maliyyələşdirilməsi sifariş edilməmiş tələbələr, eləcə də təhsil xərcləri 2018-ci il ərzində Nazirliyin müvafiq hesabına geri qaytarılmış vəsait (universitet və tələbələr tərəfindən geri qaytarmalar təxminən 0.13 milyon manat) hesabına təhsil xərcləri ödənilmiş tələbələr də olmuşdur. Qeyd edilənlər nəzərə alınaraq, 2018-ci il üçün proqnoz edilmiş məbləğdən az vəsait maliyyələşdirilmişdir.

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 22 iyun 2016-cı il tarixli 235 nömrəli Qərarı ilə 2007-2015-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Proqramı”na əsasən Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrin ali təhsil müəssisələrində təhsil haqlarının ödənilməsi Qaydalarına dəyişiklik edilmişdir. Dəyişikliyə əsasən xaricdə təhsil alanların təhsil ilə bağlı xərclərin ödənilməsi üçün vəsait Azərbaycan Respublikası Təhsil

nazirliyinin sifarişləri əsasında xarici valyuta ilə və yaxud sifarişin rəsmiləşdirmə tarixinə olan rəsmi məzənnəyə uyğun Azərbaycan manatının ekvivalenti ilə Azərbaycan respublikası Təhsil Nazirliyinin müvafiq xəzinə hesablarına köçürülür.

2018-ci il ərzində Təhsil Nazirliyinin sifarişləri əsasında ayrılmış ümumilikdə 7 235 660,25 manat məbləğində vəsaitin 2 581 344,66 manat ilə, 321 572,53 Avro ilə, 481 061,09 İngilis funt sterlinqi ilə, 1 723 524,68 ABŞ dolları ilə maliyyələşdirilmişdir.

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin sifarişlərinə əsasən 2018-ci ildə Dövlət Neft Fondundan ayrılmış vəsaitlərin 3,5 milyon manatı yaşayış, 3,4 milyon manatı təhsil, təqribən 0,2 milyon manatı yol, 0,1 milyon manatı tibbi sığorta, 0,0009 milyon manatı viza və qeydiyyat və digər xərclərin ödənilməsinə yönəldilmişdir. Proqram başladığı tarixdən 31 dekabr 2018-ci il tarixinə Dövlət proqramı çərçivəsində 3454 nəfərin təhsili ilə bağlı xərclər Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondu tərəfindən maliyyələşdirilmişdir. Dövlət Proqramında iştirak edən gənclərin əksər hissəsi Böyük Britaniya (29,1%), Türkiyə (22,1%), Almaniya (12,4%), Kanadanın (7,2%), Niderland (5,2%), Rusiya (3,8%) və digər ölkələrin (20,2%) universitetlərində təhsil alırlar. Bu günə qədər, Dövlət proqramı çərçivəsində xaricdə təhsili maliyyələşdirilmiş və məzun statusunu almış tələbələrin sayı 1913 nəfər təşkil edir. Məzunların əksər hissəsi - 733 nəfəri Böyük Britaniya, 295 nəfəri Türkiyə, 149 nəfəri Almaniya, 98 nəfəri Rusiya, 110 nəfəri Niderland, 73 nəfəri ABŞ, 81 nəfəri Fransada – təhsillərini uğurla bitirmişlər. Dövlət proqramının maliyyələşdirilməsi məqsədilə 2008-2018-ci illər ərzində Dövlət Neft Fondu tərəfindən ümumilikdə 212 681,4 min manat, o cümlədən 2018-ci il üzrə 7 235,6 min manat məbləğində vəsait sərf olunub.

3.6. Dövlət Neft Fondunun idarə edilməsi ilə bağlı xərclər.

2018-ci ildə Dövlət Neft Fondunun idarə edilməsi ilə bağlı xərclər 23 255,3 min manat səviyyəsində icra edilmişdir ki, bu da Dövlət Neft Fondunun təsdiq edilmiş smeta xərcləri ilə (31 875,8 min manat) müqayisədə 72,9 faiz təşkil etmişdir. Hesabat ilində Fondun smeta xərcləri 2017-ci ilin icrası (18 066,7 min manat) ilə müqayisədə 5 188,6 min manat və yaxud 28,7 faiz çox olmuşdur .

2018-ci ildə Fondun smeta xərcləri 2017-ci ilin icrası (18066,74 min manat) ilə müqayisədə 5188,5 min manat və yaxud 28,7 faiz çox olmuşdur. Dövlət Neft Fondunun idarə edilməsi ilə bağlı xərclərin təyinatı üzrə istiqamətləri aşağıdakı kimi olmuşdur:

Dövlət Neft Fondunun idarə edilməsi ilə bağlı xərclər.

№	Xərclər	Kod	2018			2017		
			Büdcə	icra	icra faizi	büdcə	icra	icra faizi
1	2	3	4	5	8	9	10	11
1	Əməyin ödənişi	210000	9 412,29	8 045,65	85,5	6 872,01	5 911,58	86,02
1.2	ƏMƏK HAQQINA ÜSTƏLİK	212000	1 721,89	1 435,14	83,4	1 255,61	1 026,12	81,72
2	Malların (işlərin və xidmətlərin) satın alınması	220000	5 276,52	3 680,50	69,8	5 004,64	3 592,08	71,78
3	Qrantlar və digər ödənişlər	260000	736,36	722,08	98,1	674,46	650,06	96,0
4	Təqaüdlər və sosial müavinətlər	270000	65,71	35,71	54,3	80,00	37,91	47,0
5	Digər xərclər	280000	10 350,46	7 147,86	69,1	13 814,79	4 882,82	35,0
6	Qeyri-maliyyə aktivlərinin alınması	310000	6 034,46	3 623,52	60,1	6 126,10	2 992,30	49,0
	XƏRCLƏRİN CƏMİ		31 875,80	23 255,31	72,9	32 572,00	18 066,74	55,0

“Əmək haqqı xərcləri” 9412,29 min manata qarşı 8045,65 min manat olmaqla təyinatdan 1366,64 min manat və ya 14,5% az icra edilmişdir;

“Əmək haqqına üstəlik xərcləri” 1721,89 min manata qarşı 1435,14 min manat olmaqla 286,75 min manat və ya 16,6% az icra edilmişdir;

“Malların (işlərin və xidmətlərin) satın alınması” bölməsi üzrə 5276,52 min manata qarşı 3680,50 min manat olmaqla təyinatdan 1596,02 min manat və ya 30,2% az icra edilmişdir ki, bu təsdiq olunmuş büdcə ilə müqayisədə əsasən mətbəə xərcləri paraqrafı üzrə 58,4%, idarənin digər xərcləri paraqrafının cari təmir xərcləri maddəsi üzrə 43,1%, digər istehlak mal və materiallarının alınması paraqrafının digər alışlar və xidmətlər yarım maddəsi üzrə 71,6% icrası ilə əlaqədar olmuşdur;

“Qrantlar və digər ödənişlər” bölməsi üzrə 736,36 min manata qarşı 722,08 min manat olmaqla təyinatdan 14,28 min manat və ya 1,9% az icra edilmişdir;

“Təqaüdlər və sosial müavinətlər” bölməsi üzrə 65,71 min manata qarşı 35,71 min manat olmaqla təyinatdan 30,0 min manat və ya 45,7% az icra edilmişdir;

“Digər xərclər” bölməsi üzrə 10350,46 min manata qarşı 7147,86 min manat olmaqla təyinatdan 3202,6 min manat və ya 30,9% dəfə az icra olunmuşdur ki, bu təsdiq olunmuş büdcə ilə müqayisədə əsasən sair xərclər paraqrafı üzrə xərclərin 58,8%, bank xərcləri maddəsi üzrə xərclərin isə 99,8% icrası ilə əlaqədar olmuşdur.

“Qeyri-maliyyə aktivlərinin alınması” bölməsi üzrə 6034,46 min manata qarşı 3623,52 min manat olmaqla təyinatdan 2410,9 min manat və ya 39,9% az icra olunmuşdur ki, bu təsdiq olunmuş büdcə ilə müqayisədə əsasən istehsalda istifadə olunmayan qeyri-maddi aktivlər (yəni bir ildən çox istifadə edilən kompüter proqramlarının hazırlanması və ya onun alınması, məlumat bazalarının hazırlanması, informasiya sistemlərinin yaradılması ilə bağlı xərclər) paraqrafı üzrə nəzərdə tutulmuş xərclərin 60,4% icrası ilə əlaqədar olmuşdur.

14. Fonda idarəetməyə verilmiş vəsaitlərin istifadə vəziyyəti

Maliyyə Nazirliyi tərəfindən Fonda idarəetməyə verilən vəsaitlərin hərəkəti və gəlirlilik faizləri aşağıda cədvəldə göstərilmişdir.

		ABŞ dolları ilə	
		31.12.2018	31.12.2017
Həcmi		339,406,498	444,314,818
Gəlir		10,637,280	2,216,330
Gəlirlilik*		1.96%	1.17%
Maliyyə Nazirliyindən Fonda ötürülən vəsait		331,500,000	359,000,000
Fondan Maliyyə Nazirliyinə ötürülən vəsait		447,045,600	40,500,000

Cədvəldən göründüyü kimi, 2017-ci il 31 dekabr tarixinə Maliyyə Nazirliyinin Fonda idarəetməyə verdiyi vəsait qalığı 444,3 mln. ABŞ dolları olmuş, 2018-ci il ərzində Maliyyə Nazirliyindən 331,5 mln. ABŞ dolları vəsait Fonda idarəetməyə verilmiş, Fond tərəfindən həmin il üzrə 447,0 ABŞ dolları məbləğində Maliyyə Nazirliyinə geri qaytarılmışdır. İl ərzində 10,64 mln. ABŞ dolları məbləğində (1,96%) gəlir əldə olunmuşdur.

Qeyd edilən vəsaitlər aşağıda adları göstərilən likvid fondlarda və cari hesabda yerləşdirilmişdir.

Likvid fondlar/cari hesab	31.12.2018-ci il tarixinə qalıq	31.12.2017-ci il tarixinə qalıq	31.12.2018-ci il üzrə gəlir/zərər	31.12.2018-ci il üzrə gəlirlilik %

BlackRock	100,286,432	300,456,586	6,375,446	1.89
Deutsche Global Fund	154,695,369	61,061,380	2,633,989	1.92
Western Assets	84,423,405	82,795,283	1,628,122	1.97
Mərkəzi Bankda cari hesab	1,292	1,568	-276	-
Cəmi	339,406,498	444,314,818	10,637,280	1.96

Qeyd etmək istərdik ki idarəetmədə yerləşdirilən vəsaitlər üzrə əldə olunmuş gəlirlər likvid fondlarda Maliyyə Nazirliyindən idarəetməyə ötürülən vəsaitlərlə bərabər dövrüyyədə qalmaqla Maliyyə Nazirliyinin tələbi əsasında ümumi məbləğ olaraq geri qaytarılır.

NƏTİCƏLƏR və TÖVSIYYƏLƏR

Beləliklə, Rəy üzrə məlumatları ümumiləşdirərək aşağıdakıları qeyd etmək olar:

1. Beynəlxalq bazarlarda xam neftin qiymətinin Fondun büdcəsində nəzərdə tutulan orta illik ixrac qiyməti (45-55 ABŞ dolları) ilə müqayisədə yüksək olması Fondun valyuta daxilolmalarının artmasına, sterilizasiya və yığım funksiyalarının effektiv icrasına əlverişli şəraitin yaratmasını;
2. 2018-ci ilin yanvar-may aylarında orta illik ixrac qiymətinin təsdiq olunmuş proqnoz məbləğinin (45 ABŞ dolları) dürüstləşmə zamanı faktiki icra məbləğində (67,3 ABŞ dolları) götürülməsi, sonrakı aylarda isə 55 ABŞ dolları məbləğində proqnoz məbləğin əsas götürülməsinə baxmayaraq faktiki illik icra məbləğinin 71 ABŞ dolları təşkil etməsi, həmçinin Azəri-Çıraq-Günəşli yatağı üzrə hasilat həcmünün nəzərdə tutulmuş proqnoza qarşı 104,4% səviyyəsində icra edilməsi Fondun büdcə gəlirlərinin 115,0% səviyyəsində olmasına, həmçinin büdcə xərclərinin 99,8% icra edilməsi gəlirlərin xərcləri üstələməsi ilə yanaşı 6158,5 mln. manat (3622,5 mln. ABŞ dolları) həcmində profisitın yaranmasına şərait yaratmasını;
3. Dövlət Neft Fondunun 2018-ci il üçün büdcəsinin 3 830, 6 mln. manat həcmində profisitlə proqnozlaşması, faktiki olaraq isə hesabat ilini 6158,5 mln. manat və ya 160,8% səviyyəsində başa vurməsi, "Neft və qaz gəlirlərinin idarə olunması üzrə uzunmüddətli strategiya" ilə təsbit edilmiş "neft və qaz gəlirlərinin zirvə səviyyəsinə çatdıqda onların 25 faizdən az olmayan hissəsinin yığma yönəldilməsi prinsipinə riayət edilməsini;
4. Fondun 2018-ci il üzrə vəsaitlərin idarə edilməsilə bağlı orta illik gəlirlik və investisiya portfelinin orta illik gəlirlik göstəricisinin 0,35%, yeni büdcədə nəzərdə tutulmuş gəlirlik göstəricisi ilə (1,96%) müqayisədə 1,61% təşkil etməsi nəticəsində Fondun vəsaitlərin idarə edilməsindən əldə edilən gəlirlərin büdcədə nəzərdə tutulan gəlirlərlə müqayisədə 1035,6 mln. manat və ya 85,1% az olmasını;
5. Sahdəniz HPBS-nə əsasən Azərbaycan Respublikasının (dövlətin) payına düşən gəlirlərdən Sahdəniz yatağı üzrə qaz hasilatından 2016-cı ilin may ayından 2019-cu ilin yanvar ayına kimi ümumilikdə 650,6 mln. ABŞ dolları məbləğində vəsaitin Dövlət Neft Fonduna daxil olmamasını;

6. Azəri-Çıraq-Günəşli yatağı üzrə hasilatın həcmnin Fondun büdcəsində nəzərdə tutulan 204,4 mln. barrel həcmində proqnoza qarşı 213,51 mln. barrel həcmində icra edilməsini;
7. Kürsəngi və Qarabağlı neft yataqları bloku üzrə faktiki hasilatın proqnoza nisbətən 63 faiz, Aran neft yataqları bloku üzrə 84 faiz, Neftçala və Xıllı neft yataqları bloku üzrə 87 faiz, Suraxanı neft yataqları bloku üzrə 92 faiz və s. icra edilməsini;
8. Mişovdağ və Kələməddin yatağı üzrə hasilat proqnozda nəzərdə tutulmuş 0,71 mln. barrel səviyyəsinə qarşı 0,7 mln. barrel təşkil etməsinə baxmayaraq bu yataq üzrə Neft Fonduna vəsaitin daxil olmamasını;
9. Fondun büdcəsinin gəlirlər hissəsində mənfəət neftinin və qazın satışından daxilolmalar qiymət artımı nəticəsində (büdcədə nəzərdə tutulan qiymətlə müqayisədə) 125% icra olunmasına baxmayaraq, qeyd olunan mənbə üzrə ayrı-ayrı yataqlarda nəzərdə tutulmuş hasilat həcmnin tam icra edilməməsi, hasilatın icra edilməsi lakin əldə olunan vəsaitin Dövlət Neft Fonduna daxil olmaması (xüsusilə Sahdəniz yatağı üzrə qaz hasilatının 2018-ci il üzrə 288,1 mln. ABŞ dolları ümumilikdə 650,6 mln ABŞ dolları) büdcə-maliyyə intizamının pozulması ilə yanaşı qeyd olunan məbləğ həcmində vəsaitin Fondun idarəetməsindən kənar qalması ilə şərtlənməsini, habelə qeyd olunan məbləğin ilbəil artımını nəzərə alaraq məsələnin qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada müvafiq hüquqi-normativ sənədlərin tələblərinə uyğun tənzimlənməsinin aktuallığını;
10. 2018-ci ilin mart və dekabr aylarında (əsasən makroiqtisadi sabitləşmə, valyuta bazarlarındakı vəziyyətin tənzimlənməsi, büdcə qarşısındakı öhdəliklərin yerinə yetirilməsi məqsədilə) büdcə xərcləri büdcə gəlirlərini müvafiq olaraq 78,7 və 579,17 mln ABŞ dolları məbləğində üstələməsi nəticəsində həmin vəsaitlərin Fondun cari hesablarından geri çağrılaraq qarşılanması;
11. Dövlət Neft Fondunun investisiya portfelinin orta illik gəlirlik göstəricisinin 2017-ci illə müqayisədə 1,53% azalmasını (məzənnə dəyişikliyi nəzərə alınmadan, o cümlədən səhmlər üzrə - 6,57%) borc öhdəlikləri və pul bazarı alətlərində korporativ istiqrazların gəlirliyinin azalmasını, habelə Fondun borc öhdəlikləri və depozitlərinin təsnifatı üzrə məlumatlara əsasən investisiya dərəcəli reyting təsnifatına keçidin olmasını, qeyri-investisiya dərəcəli reyting təsnifatı üzrə investisiyaların həcmnin artmasını;
12. Dövlət büdcəsinin gəlir və xərclərində Fondun transfert məbləğinin əhəmiyyətli dərəcədə xüsusi çəkisinin artımla müşahidə olunmasının Milli iqtisadiyyatın strateji yol xəritəsində dövlət büdcəsinin Fondun transfertindən asılılığının azalması məqsədləri ilə uyğunluq təşkil etməməsini;
13. Əməliyyat risklərinin izlənməsi, hesabatının verilməsi və monitoring proseslərini təkmilləşdirmək məqsədilə Fondun vahid risklərin idarəedilməsi metodologiyası çərçivəsində (mərkəzləşdirilmiş qaydada) müəyyən edilmiş prosedurların təkrar qruplaşdırılmasını;
14. Dəyişkən bazar şəraitində idarəetmə çevikliyini təmin edəcək valyutalar üzrə bölgədə yol veriləbilən kənarlaşma hədlərinin müəyyən edilməsi məqsədilə valyuta bölgüsünü (riskə məruz qalmanı) əsaslandırılan iqtisadi təhlillərin aparılmasını;

15. Son zamanlarda qlobal və regional miqyasda artan geosiyasi gərginlik fonunda eləcə də qeyri-müəyyən maliyyə bazarları şəraitində Fond tərəfindən investisiya portfelinin tərkibində qızılın həcmnin artırılmasına üstünlük verilərək 2018-ci ildə əlavə olaraq 20778,4 kg (668040,7 troya unsiyası) qızıl alınması nəticəsində Fondun investisiya portfeline daxil olan qızılın ümumi miqdarının 50953,3 kg (1638186,3 troya unsiyası) və ya 2093,1 mln ABŞ dolları təşkil etməsini və bu siyasətin davamı olaraq Fondun 2019-cu il üzrə qəbul edilmiş İntestisiya Siyasətinə əsasən Fondun investisiya portfelində qızıla olan investisiyaların həcmnin 5 faizdən 10 faizədək artırılmasını;
16. Fondun investisiya portfelinin lokal valyutada gəlirliliyinin 0,35% təşkil etməsi, o cümlədən (aktiv növünün ümumi investisiya portfelindəki çəkisi nəzərə alınmaqla) gəlirliyə töhfəsində borc öhdəlikləri və pul bazarları altportfellərinin 0,68%, daşınmaz əmlak altportfeli üzrə 0,54%, səhm altportfelində isə məfi gəlirlilik - 0,87% təşkil etməsini;
17. Borc öhdəlikləri və pul bazarları alətlərində avro valyutası ilə korporativ borc öhdəlikləri seqmentində bazar risklərinin artması fonunda kredit spredlərinin artımı nəticəsində məfi gəlirlilik göstəricisinin qeydə alınmasını;
18. Qlobal səviyyədə səhmlər üzrə qeydə alınmış məfi gəlirlilik şəraitində Fondun səhm alt portfelinin fərdi gəlirliyi/zərərinin - 6,57% təşkil etməsini;
19. Fondun investisiya portfelində ən yüksək gəlirliliyin daşınmaz əmlak aktivində qeydə alınması nəticəsində sözügedən alt portfelin gəlirliyinin 9,9% təşkil etməsini, həmçinin bu aktiv növü üzrə daha çox gəlirliyin isə müştərək və fond investisiyaları alt portfelləri üzrə olmasını;
20. Ümumi olaraq Avro valyutasında edilən investisiyalar üzrə məzənnəyə uyğun 13,263,1 mln. ABŞ dolları (investisiyaların 34,4%-i) dəyərində olan investisiya aktivindən 11 359,1 mln. ABŞ dolları (yəni 85,0%-i) məbləğində olan hissəsinin 183,2 mln. ABŞ dolları məbləğində zərərlə nəticələnməsini qeyd etmək olar.
21. Ümumilikdə, 38 514, 7 mln. ABŞ dolları məbləğində investisiya portfelinin 2018-ci il üzrə gəlirlərinin (aktivlərin idarəetməsindən gəlirlər) formalaşmasına Avro valyutasında yerləşdirilən borc öhdəlikləri və pul bazarları portfeli və səhmlər portfeli məfi töhfə vermişdir, "AZ RİQS" MMC-dəki investisiyanın töhfəsi olmamışdır, bunlarla yanaşı isə hesablanma metodologiyasına əsasən qızıl portfelinin töhfəsi nəzərə alınmamışdır (investisiya portfelinin sözügedən tərkib investisiyaları üzrə ümumi məbləği 20149,8,0 mln. ABŞ dolları təşkil etmişdir). Başqa sözlə, ümumi investisiya portfelinin yalnız 18364,9 mln. ABŞ dollarında olan hissəsindən aparılan əməliyyatlar üzrə gəlirlər əldə olunmuş; (aktivlərin, habelə gəlir və zərərlərin il ərzində formalaşmasını nəzərə alaraq qeyd edilən hesablamaların orta illik göstəricilər kimi təxmini hesab etmək olar).
22. Uzunmüddətli investisiya strategiyasının səmərəli tətbiqinə, investisiya portfelinin bu strategiya fonunda daha da optimallaşdırılmasına və gəlirliliyinin yüksəldilməsinə istiqamətlənən mövcud bazar konyunkturasının ciddi araşdırılmasına ehtiyacın yaranmasını qeyd etmək olar.

23. 2018-ci ildə Dövlət Neft Fondundan dövlət büdcəsinə 10959000,0 min manat transfert edilməsini, bu xərc maddəsinin proqnozda nəzərdə tutulana (10966000,0 min manat) nisbətən 99,9% icra edilməsini;

24. 2018-ci ildə Dövlət Neft Fondu tərəfindən Qaçqınların və məcburi köçkünlərin sosial-məişət vəziyyətinin yaxşılaşdırılması tədbirlərinin maliyyələşdirilməsi layihəsinə 200000,0 min manat proqnoza qarşı 199979.3 min manat (100,0%) vəsait xərcləndiyini, həmin vəsaitin əsasən Bakının Pirallahı rayonunda 300, Kürdəxanı qəsəbəsində 800, Ümid qəsəbəsində 300, Abşeron rayonu ərazisində 1000, Şirvan rayonu ərazisində 685, Beyləqan rayonu ərazisində 146 ailəlik məhəllələrin salınması, o cümlədən hündürmərtəbəli yaşayış binalarının və sosial-infrastruktur obyektlərin tikintisinə sərf edildiyini;

25. Samur-Abşeron suvarma sisteminin yenidən qurulması layihəsinə 90000,0 min manat proqnoza qarşı 89999,2 min manat (100,0%) vəsait yönəldildiyini, həmin layihə üzrə işlərin başa çatmaq üzrə olduğunu;

26. Bakı-Tbilisi-Qars yeni dəmir yolu xətti layihəsinə 176128,0 min manat proqnoza qarşı 176128,0 min manat (100,0%) vəsait ayrıldığını;

27. "2007-2015-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Proqramı"nın maliyyələşdirilməsinə 7235,7 min manat və ya proqnoza (16218,0 min manat) qarşı 44,6% vəsait xərcləndiyini, icranın proqnoza qarşı aşağı səviyyədə olmasının səbəblərinin təhsildə problemlər olan bir çox tələbələr üzrə təhsil xərclərinin maliyyələşdirilməsinin müvəqqəti olaraq dayandırılması, həmçinin bəzi tələbələrin təhsil haqlarının Təhsil nazirliyinin müvafiq hesabına geri qaytarılmış vəsait hesabına ödənilməsinin olmasını;

28. 2018-ci ilin yekunu üzrə Fondun aktivlərinin ifadə olunduğu ayrı-ayrı valyutaların məzənnə dəyişikliyi nəticəsində realizə olunmamış 913,7 mln. ABŞ dolları məbləğində zərərlərin (büdcədən kənar fərq) o cümlədən ABŞ dolları üzrə 15,1 mln. ABŞ dolları, Avro valyutası ilə 548,6 mln. ABŞ dolları, funt sterlinq üzrə 114,1 mln. ABŞ dolları, digər valyutalar üzrə 254,9 mln. ABŞ dolları cəmi 932,7 mln. ABŞ dolları məbləğində zərərlərin və qızıl portfeli üzrə isə 19,0 mln. ABŞ dolları məbləğində büdcədən kənar gəlir olmasını;

29. 2018-ci ildə Dövlət Neft Fondunun idarə edilməsi ilə bağlı xərclərin təsdiq edilmiş smeta xərcləri ilə (31 875,8 min manat) müqayisədə 23 255,3 min manat səviyyəsində, yəni 72,9 faiz icra edilməsini;

30. 2017-ci il 31 dekabr tarixinə Maliyyə Nazirliyinin Fonda idarəetməyə verdiyi vəsait qalığının 444,3 mln. ABŞ dolları həcmində olduğunu, 2018-ci il ərzində Maliyyə Nazirliyindən 331,5 mln. ABŞ dolları vəsait Fonda idarəetməyə verildiyini, Fond tərəfindən həmin il üzrə 447,0 mln. ABŞ dolları məbləğində Maliyyə Nazirliyinə geri qaytarıldığını və il ərzində 10,64 mln. ABŞ dolları məbləğində (1,96%) gəlir əldə olunduğunu qeyd etmək olar.

31. Daşınmaz əmlak üzrə əldə edilən gəlirlərin səmərəli istifadəsi istiqamətində müvafiq tənzimləmə mexanizmlərinin hazırlanması və bu proseslərə nəzarətin gücləndirilməsini;

32. Fondun uzun müddətli strategiyasını, qlobal əmlak bazarlarında səciyyəvi olan prosesləri, risk parametrlərini nəzərə alaraq növbəti illərdə Fond tərəfindən daşınmaz əmlaka investisiyaların həyata keçirilməsi zamanı müvafiq seqmentlər üzrə investisiya prioritetlərinin seçilməsinin aktuallığını qeyd etmək olar.

Azərbaycan Respublikasının Hesablama Palatası hesab edir ki, Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondu tərəfindən Hesablama Palatasına təqdim edilmiş “Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun 2018-ci il büdcəsinin icrası haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamının layihəsi Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2000-ci il 29 dekabr tarixli 434 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondu haqqında Əsasnamə”yə və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2001-ci il 12 sentyabr tarixli 579 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun illik gəlir və xərclər proqramının (büdcəsinin) tərtibi və icrası Qaydaları”na müvafiq olaraq hazırlanmış, Dövlət Neft Fondunun 2018-ci il büdcəsinin icrası barədə təqdim edilmiş illik hesabat əsasən Neft Fondunun 2018-ci illik büdcəsinin icrası Fondun həmin il üzrə təsdiq edilmiş büdcəsinə uyğun olaraq həyata keçirilmiş, Fondun gəlirlərinin yığılması və ünvanlı istifadəsi təmin edilmişdir.

Yuxarıda qeyd olunanları nəzərə alaraq, Dövlət Neft Fondunun 2018-ci il büdcəsinin icrası barədə illik hesabatın layihəsi məqbul hesab edilir və onun təsdiq edilməsi haqqında müvafiq Sərəncam layihəsinin Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun Müşahidə Şurasına təqdim edilməsi üçün Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Fonduna göndərilməsi tövsiyyə olunur.

Rəy Hesablama Palatası Kollegiyasının 24 aprel 2019-cu il tarixli Q-68 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmişdir.

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
HESABLAMA PALATASININ
SƏDRİ**

VÜQAR GÜLMƏMMƏDOV